

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

STUDIJSKA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATEL: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtrek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROCNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačilna je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje - TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu štev. 606-70/3-24

Stev. 9 (519)

Leto XI.

NOVO MESTO, 3. MARCA 1960

UREJUJE uredništvo - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice), Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nendaročeni rokopiisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje «Delo» v Ljubljani

Odločilno leto 1960

Odborniki OLO so sprejeli družbeni plan in okrajni proračun za leto 1960 -- Da bi petletni perspektivni plan izpolnili že letos, to je v štirih letih, bo potrebno skrbno prizadevanje vseh podjetij in posameznikov -- Enakomernemu izpolnjevanju plana skozi vse leto moramo posvetiti večjo pozornost kot doslej -- V primerjavi z letom 1956 bo letos bruto proizvod v okraju večji za 86,4 odstotka, narodni dohodek pa za 78,1 odstotka

VLADO LAMUT: IZPIRANJE (tuš, 1957)

OB JUBILEJU

V torek 8. marca bo poteklo 50 let od prve proslave dneva žena v mednarodnem ženskem in delavskem gibanju. Spomnili se bomo dela in aktivnosti žensk pred vojno v velikem zgodovinskem boju, ki ga je organizirala Komunistična partija Jugoslavije proti izkoriščanju njihovih pravic, za demokratizacijo države, proti drugini, za boljše plače in leta 1941 še za osvoboditev domovine in za nov, pravičnejši svet.

Ne bomo pa se spominjali nikoli samo jubilejne 50. letnice proslavljanja dneva žena. Posebno nas bodo zanimala številna tekoča vprašanja žena in družine, ki jih moramo reševati v naši družini ureditvi. Ena izmed nalog družbe je prav gotovo večje vključevanje žena v gospodarstvo in ustvarjanje možnosti, da zaposlimo številne tovarišice, ki se želijo ekonomsko osamosvojiti. Ustvariti je treba pogoje, da bodo zaposlene žene dosegle različne kvalifikacije. Pa ne gre le za delo; pri bližnjih volitvah za ljudske odbornike bomo morali resnično izbrati v odbore veliko več delovnih žena kot jih imamo zdaj. Pri volitvah novih delavskih svetov in upravnih odborov, vodstev stanovanjskih skupnosti in povsod drugod upoštevajmo ženo kot enakopravno proizvajalko, mater in vzgojiteljico. Vse to nalaga prav v letošnjem jubilejnem letu odboru naše ljudske oblasti resne dolžnosti, da v razvijanju različnih služb, ki naj pomagajo družini in zaposlenim ženam, dosežemo nujno potreben napredek.

Vsem delovnim ženam v industriji in obrtniški proizvodnji, vsem ženam - zadržnicam, intelektualkam in uslužbenkam, vsem našim materam - borkam, aktivistkam, gospodinjam in ženam čestitam za letošnji osmi marec in jim želimo pri uresničevanju teških nalog, ki jih zavestno opravljajo za blago socialistične domovine, veliko novih uspehov in zadovoljstva!

Za osmi marec — dan žena

Pred praznikom dneva žena, zvečer 7. marca, bo v Novem mestu v Domu ljudske prosvete osrednja občinska akademija, posvečena našim ženam. Proslave bodo tudi po ostalih večjih občinskih krajih in sicer v Straži, Dolenjskih toplicah, Vršnih selih, Birčni vasi, Mirni peči, Smarjeti, Skočjanu, Sentjernejcu, Brusničah, Stopičah in Malem Slatniku, interne proslave pa bodo še po vseh večjih vseh in naših podjetjih, kjer so zaposlene te naše žene (tu bodo tudi slavnostne seje delavskih svetov, ki jim bo prisostvoval ves kolektiv). Organizirajo jih odbori SZDL s pomočjo predstavnikov Zveze borben, ženskih društev, prosvetnih delavci in mladinci.

Občinski odbor SZDL je imel sestanke z vsemi pripravljalnimi odbori, na katerih so se pogovorili o praznovanju 8. marca. Sklenili so, da bodo dali v svojih sporedih glavni poudarek kulturni vsebini proslave. Razen tega so se na teh sestankih pogovorili še o namestu v Domu ljudske prosvete osrednja občinska akademija, posvečena našim ženam. Proslave bodo tudi po ostalih večjih občinskih krajih in sicer v Straži, Dolenjskih toplicah, Vršnih selih, Birčni vasi, Mirni peči, Smarjeti, Skočjanu, Sentjernejcu, Brusničah, Stopičah in Malem Slatniku, interne proslave pa bodo še po vseh večjih vseh in naših podjetjih, kjer so zaposlene te naše žene (tu bodo tudi slavnostne seje delavskih svetov, ki jim bo prisostvoval ves kolektiv). Organizirajo jih odbori SZDL s pomočjo predstavnikov Zveze borben, ženskih društev, prosvetnih delavci in mladinci.

5000 brigadirjev že na trasi!

V torek zjutraj je začelo delati v 38 delovnih brigadah vzdolž trase avtomobilske ceste »Braistvo in enotnost« v Srbiji in Makedoniji na dolžni 102 km prvih 5.000 mladincev in mladink iz vseh naših republik. Napad na novih 50 kilometrov moderne prometne magistrale se je s tem začel. Vsem brigadirjem in brigadirkam: za kar največje nove upehe in avtomobile! Vse ceste — brigadirski HOORUK! In toplo pozdrave vseh, ki so gradili ceste v minulih letih in ki jo bodo še prišli graditi letos!

VREME

za čas od 8. — 13. marca
Prilakujemo se padavine okrog 1., 7., 8. in 12. marca, vmes le malo vreme.
Obladitve pa se predvidevajo okrog 3. t. m. in zlasti okrog 8. marca, ko kaže na sneg do 30. marca, nato pa nekaj jasnih in hladnih dni s mrazom ponči. Dr. V. M.

Le s povečano proizvodnjo bomo dohletli razvojšja področja

V primerjavi z lanskim letom bo letos družbeni bruto proizvod porasel za 20,2 odstotka, narodni dohodek pa za 15,4 odstotka. To nam omogoča izpolniti naloge 5-letnega perspektivnega plana v bruto proizvodni s 100,1 odstotka, v

narodnem dohodku pa s 105,4 odstotka. V primerjavi z letom 1956, ki je bilo izhodišče petletke, bo konec letošnjega leta bruto proizvod za 86,6 odstotka višji od takratnega narodni dohodek pa za 88,3 odstotka. Fizični obseg proizvodnje se bo povečal v primerjavi z letom 1959 v industriji za 25,3 odstotka, v kmetijstvu za 24,9 odstotka, v obrti za 19 odstotkov, v gradbeništvu za 18,8 odstotka, v trgovini za 11 od-

stotkov, v ostalih gospodarskih panogah pa nekoliko manj. Okrajni družbeni plan je leto izdelan v sodelovanju z vsemi občinskimi ljudskimi odbori in gospodarskimi organizacijami, vsklajen pa je tudi z Zavodom za gospodarsko planiranje LRS. Okrajni družbeni plan vsebuje mnoge podatke za izdelavo občinskih družbenih planov in planov gospodarskih organizacij in ustvarja ugodne pogoje za vskladitev vseh proizvodnih planov. Prav dejstvo, da so imeli do zdaj pri nas občine in podjetja doslej vsake svoje (različne) plane, nam je mnogo škodilo. Preden pričnemo podrobnosti pogovor o nalogah letošnjega družbenega plana, poizkusimo odgovoriti še na vprašanje, zakaj z izpolnitvijo petletnega perspektivnega plana tako hitimo. Že ko smo ga pred 3 leti sprejeli, je predstavljal za nas izreden napor, čeprav je bila predvidena izpolnitev v petih letih. To, da ga bomo izpolnili v 4 letih, ni slučaj. Novomeški okraj je v primerjavi z ostalimi razvitej-

Nekaj slabosti iz lanskega leta

Družbeni bruto proizvod smo lani v primerjavi z letom 1958 povečali za 11,2 odstotka, narodni dohodek pa za 11,3 odstotka. Planske naloge smo ne samo izpolnili, ampak celo prekorajčili. Kljub temu moramo opozoriti na nekatere slabosti, ki so se pojavile že prej in na nekatere, ki so se pojavile lani prvič. Ena izmed njih je masovni rebalans planov podjetij zaradi priprave novih tarifnih pravičnikov. Podjetja so s tem skušala ustvariti pogoje za zvišanje osebnih prejemkov zaposlenih. Ne smemo pozabiti, da je planska disciplina pogoj za izpolnitev plana in so vsi samozvani premiki torej škodljivi. Dinamiki izpolnjevanja plana posvečamo vse premalo pozornosti. V prvem tromesečju plana ne izpolnjujemo, v drugem ga komaj dosegamo, v tretjem malo pohitimo, v četrtem tromesečju pa ga v posameznih panogah prekorajčujemo tudi za 15 odstotkov! Pri podjetjih s sezonsko pro-

Uvodno poročilo o družbenem planu in proračunu je prebral podpredsednik OLO Viktor Zupančič. Posebej je poudaril pomen pravočasne uresničitve vseh letošnjih nalog, ki so temeljni kamen za nadaljnji dvig življenjske ravni vseh delovnih ljudi v okraju

izvodnjo je to opravičljivo. Pri ostalih pa se nam vsiljuje misel, da bi lahko naredili mnogo več, če bi plan vse leto izpolnjujemo enakomerno s takim taktom, kot ga izpolnjujemo v zadnjem tromesečju vsakega leta.

Beganje delovne sile je še vedno naša velika slabost. V industriji, kmetijstvu, gospodarstvu, gradbeništvu in prometu se je lani na novo zaposlilo 43,9 odstotka ljudi, hkrati pa odšlo 36,7 odstotka zaposlenih. Proti fluktuaciji delovne sile moramo ukrepati odločneje, saj smo v obdobju, ko podudarjamo pomen strokovnosti (Nadaljevanje na 3. strani)

Srč politike SZDL

Poročali smo že, da je na občinski konferenci SZDL v Vidmu-Krškem v nedeljo 21. februarja govoril tudi sekretar Glavnega odbora SZDL Slovenije tov. France Kimovec-Ziga. Zaradi širšega pomena objavljamo del njegovih navajanj na tej konferenci vsem našim bralcem, saj go pred vsemi občinskimi odbori Socialistične zveze in pred vsemi njihovimi osnovnimi organizacijami ter člani SZDL v okraju podobne, v marsičem zelo sorodne naloge. Tudi jaz bi prišel z gospodarstvom. Poznam preteklost tega kraja in vidim, da je bil zadnje čase dosežen res precejšnji napredek. Razumljivo pa stoji pred vsemi tudi še naprej velike naloge. Če se ne odločim za investicije v tovarni celotno, se prevzeli veliko odgovornost. To je naše osnovno podjetje. Za to nalogo je treba združiti vse sile, ker se bo treba odreti na račun teh investicij mnogim drugim stvarim. Gre za povečanje narodnega bogastva in zato je prav, da o tem ljudje vedo, ker je od tega povečanja odvisna večja življenjska raven. Zato naj bo to res skupna naloga vseh občanov, ne samo kolektiva.

Kmetijskih tehnikov imamo malo, temu moramo posvetiti več skrbi. Prevladuje mnenje, da je kmetijski tehnik dovolj za vse naloge v kmetijstvu združbe. Tudi v kmetijstvu potrebujemo strokovnjake specialiste. Zadnje čase je veliko razpravljanje o volitvah delavskih svetov. Izbrati bomo morali izmed kmetijskih tehnikov tiste, ki so osnovne organizacije tako porazdeljene, da so kos postavljenim nalogam. Vprašanje je, če so krajevni odbori povsod našli svoje mesto. Potrebno jih je usposobiti za naloge, ki jih določa zakon o stanovanjskih skupnostih. Če so KO pravilno postavljeni, predstavljajo določeno celoto in v tem smislu jih je treba krepiti in jim dati ustrezno mesto v družbenem samoupravljanju. V uresničevanju posameznih nalog imajo KO lahko veliko vlogo. Znano je, da so mnogi krajevni odbori povečali vrednost sredstev, ki se jih dobili za posamezna dela, tudi do pet in večkrat. Treba je razmisлити, da bi v proračunih občin imeli vsak krajevni odbor predvidena določena sredstva, s katerimi bi razpolagali. Če to ni v proračunu predvideno za vsak KO posebej, je po navadi tako, da dobre sredstva tisti, ki so najbolj aktivni, vprašanje je pa, če so vedno tudi najbolj potrebni.

Ni prav, da organizacije iščejo SZDL, pač pa mora ona iskati ostale in jih povezovali za skupne naloge. Zato bi bilo primerno, da področje ene osnovne organizacije zajema področje enega KO, da potem lahko vodi enotno politiko na določeno, to je zaokroženem področju. Pri tem mora imeti osnovna organizacija v pomoč še vsake organizacije SZDL in ostala društva. V odboru osnovne organizacije SZDL bi morali biti predstavniki vseh organizacij in društev takega področja. Pametno postavljena organizacija SZDL bo laže kos nalogam.

Čeže, da so moški tisti, ki so manj dovzetni za napredek kot mladinci in ženske. Prav zato menim, da bi morali črpati kadre za organizacije iz teh vrst. Na sploh bi bilo treba osvežiti vodstva vseh organizacij z mladimi ljudmi.

Izvoljeni so delegati za V. kongres SZDL

Nedeljo je bila v okraju zadnja občinska konferenca Socialistične zveze, s čimer so bili izvoljeni tudi vsi delegati za V. kongres SZDL Jugoslavije, ki se bo začel 18. aprila. Člane SZDL našega okraja bodo na kongresu zastopali po občinah: Novo mesto: Viktor Zupančič, prof. Ema Musar in Miro Thorovščik, Brežice: France Kimovec-Ziga in Kristina Kranjc, Videm-Krško: Lojze Silih, Senovo: Tone Pieterski, Sevnico: Vinko Geč, Črnomelj: Rado Kordić, Metliko: Ivan Škof, Trebnje in Žužemberk pa Roman Ogrin.

Mladina pred V. kongresom SZDL

Lansko predkongresno tekmovalje med mladinskimi aktivimi in aktivimi mladih združenj v počastitev IV. kongresa Zveze komunistov Slovenije je bilo zelo razgibanje. Na izkušnjah lanskega leta je letos Okrajni komite LMS razpisal podobno tekmovalje med aktivimi LMS in občinskimi komiteji LMS. Namen tekmovalja je pred V. kongresom SZDL poizvedeti delo mladinskih aktivov na vseh področjih. V tekmovalju so se vključili vsi aktivni okraja Novo mesto, ki bodo po zaključenem tekmovalju konec meseca maja nadaljevali tekmovalje v okviru velike akcije pionirjev in Ljudske mladine Jugoslavije. Podobna tekmovalja so razpisali tudi občinski komiteji LMS za svoje aktivce.

Tudi tokrat se je seje obeh zborov udeležila skupina dijakov novomeške gimnazije, ki tako praktično spoznavajo delo ljudske oblasti

je gospodarski napredek

KAJ PA GOZDARSTVO?

II. NEGA GOZDA
 Drugi način, kako dvigniti prirastek in produktivnost gozdnega zemljišča, veliko cenjeji, lažji in razmeroma tudi hitrejši, pa je nega mladega gozda. Naši gozdovi, zlasti kmečki, so v glavnem obrasli z listavci. Splošno je znano, da listavci, zlasti gaber, počasi rastejo in ne dajejo dobrega lesa. Če drevo počasi raste, da malo prirastka, lesne gnote. Naš smoter je vzgajati tiste vrste drevja, ki so vrednejše in hitreje rastejo, to pa so iglavci (smreka, jelka). Dober del naših gozdnih zemljišč, ki so obrasla z listavci, je že narava sama zasejala z iglastim drevjem. V nekaterih predelih sicer samo tu in tam, ponekod pa v zadostni količini za bodoči gozd. Smreka, zlasti pa jelka v mladosti prenašata senco in ju ravno zato najdemo često stisnjene pod lesko, gabrom ali bukvijo. Ker skalita pod zastorom, se uporno borita za življenjski prostor, za kosček svetlobe. Leta in leta prenašata senco in se ne posušita. Kaj je torej naša naloga? Naloga gozdarjev je, da skupno z gozdnimi posestniki začnemo na takih površinah čimprej ukrepati. Z minimalnimi stroški lahko oprostimo tisoče smrek in jelk, ki bodo začele bolj rasti, ko bo njih vrh prišel do svetlobe. V tekočem letu bomo začeli intenzivneje negovati take površine, zlasti pa takozvane "italijanske poseke" ob cestah in progah. Menim, da ni treba obirno razlagati, kako velike koristi bomo dosegli s tem, da bomo pravočasno pomagali smreki ali jelki, da izpod leske ali gabra pride do svetlobe. Pri takih ukrepih je očitiven prihranek na izdatkih za sadike, pogozdovanje in obzeteve, da ne govorim o tem, koliko se prihrani na času, kajti rešujemo že takerokot drevesca. V svoji praksi sem naletel na malo gozdnih posestnikov, ki bi v tej smeri ukreпали sami, naletel sem pa v večini primerov na take, ki so z izgovorom čiščenje gozda posekali boljše in debelejšee dreve ter žgali oglje ali apno, slabše dreve pa so pustili.

Prav kakor otrok v rasti, potrebuje tudi gozd nege, ne glede na vrsto drevja. Srobot, mačkovina, trepetlika, gabrovi-koši morajo nujno prepustiti svoje mesto vrednejši jelki, smreki, bukvji itd.

POJASNILO

Podlistek »S poti po Makedonije bomo zaradi tehničnih vzrokov nadaljevali v prihodnji številki.

UREDNIŠTVO

Pri tem pa je potrebna pomoč klovca. Podjetja in zadrage bodo morala posvetiti več pozornosti tej vrsti gozdarske dejavnosti. Samo popravilo gozdnih poti nas ne bo daleč pripeljalo. Kajti gozd hitro ustvari sredstva za dobro pot, ne pa obratno.

BREZ VEČJEGA ZNANJA NE BO NAPREDKA

Niš ne kaže, da bi se težavniki-gostinci na tejli sliki kaj bali tega, kar je sledilo čez nekaj trenutkov, ko so stopili pred komisijo in opravili preizkušnjo. Fotografirali smo jih v soboto dopoldne, na zaključku četrtega tečaja za higienski minimum, ki ga je priredil Oddelek za družbene službe pri OLO Novo mesto v sodelovanju z Zavodom za izobraževanje odraslih in z okrajno Gostinško zbornico. Nove tečaje, ki so že v nahtu, bodo organizirali zdaj še s Trgovinico in Obrtno zbornico za izpopolnitev uslužbenecv teh dveh strok. V vseh štirih tečajih je doslej opravilo izpite 156 gostincev. Tak tečaj traja 5 dni po pet ur na dan, potem pa sledi preizkušnja. Tečaj za higienski minimum so bili doslej tudi v Krškem, Crnomlju in v Brežicah.

Gotovo je našim gozdnim posestnikom znano, da smo pred nekaj leti začeli meriti lesno maso in je dobra tretjina gozdnih površin okraja že premerjena. Namen te izmere je, določiti lesno maso po hektaru in na temelju tega izračunavanje letnega prirastka. Če namreč hočemo plansko gospodariti, moramo nujno vedeti kaj imamo in kaj zmoremo. Rezultati gornjih meritev in izračunov pa so nam pokazali, da smo po lesni zalogi (masi) skoraj na zadnjem mestu v Sloveniji. Čeprav bi po kvaliteti zemljišča in podnebnih pogojih normalno morali imeti 200-250 kubično lesne zaloge po hektaru imamo le 110 kubičnih. Velika skleda mleka ima tudi veliko smetane. Ravno tako je z lesno zalogo in prirastkom. Glede na to, da imamo tako malo lesa po hektaru je naš povprečni prirastek samo 2 - 2,5 kubična letno, lahko bi bil pa od 5 - 8 kubičnih. Naša naloga je poskrbeti za čimvečjo lesno zalogo po hektaru, za čimvečji prirastek. Na 112 tisoč hektarov gozda

all celo nekaj kubičnih v desetih letih.
 Naši gozdni posestniki morajo razumeti, da možnosti gozda niso neomejene in da morajo poiskati druge vire dohodkov. Moramo namreč večati lesno zalogo, ne pa jo manjšati, zato ni prav izsekati celotni letni prirastek. Marsikateri gozdni parceli grozi nevarnost, da se spremenijo v kras. S tem pa lahko nastane nepopravljiva škoda. Za redne potrebe gozdarstva bo pač treba poiskati odpadni material pri seňjah in čiščenju, dostikrat pa bo treba drva kupiti. Če namreč daje gozd 2 do 3 kubične letnega prirastka, domačija pa porabi letno 6 do 8 kubičnih, je očitno, da bo gozdno zemljišče kmalu golo. Tega pa ne smemo dovoliti, kajti zmanjševanje lesne zaloge vpliva tudi na vodni režim, podnebje itd. Zato se torej gozdovi merijo in zato je nujno potrebno omejiti posek v izbranih predelih.
 Ing. Slobodan Rajčić

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Afera z zahodnonemskimi oporiči v Španiji dobiva čedalje večji obseg. Pred nekaj dnevi je namreč prišlo na dan, da je Zvezna republika Nemčija, ali bolje rečeno njen obrambni minister Strauss (gotovo z blagoslovom kancelarja Adenauera), hotela dobiti od Španije terene za urjenje, skladišča in podobno. Strauss je povedal novinarjem v Bonnu: »Upravičnosti naših zamisli in naše strateške ocene ni mogoče izpodbijati.«

Kaj bi pravzaprav radi Nemci? Čeprav je Strauss poudaril, da Nemčija nima svoje vojaške politike, ampak izvaja politiko Atlantskega pakta (NATO), je očitno, da ima še nekaj drugega za bregom. Zvezna republika Nemčija je po tako imenovanih pariških sporazumah, sklenjenih leta 1954, postala članica NATO. Zahodni zavezniki so takrat z izgovorom, da mora Zahodna Nemčija tudi nekaj prispevati za zahodno obrambo, sklenili prigrteniti Zvezno republiko Nemčijo v svoj vojaški pakt. Toda pariški sporazumi vsebujejo tudi določene omejitve, ki se nanašajo na proizvodnjo določenih vrst orožja v Zahodni Nemčiji, njene vloge v NATO in tako dalje. Nemci so te omejitve skušali vedno obiti. Toda da bodo skušali dobiti lastne terene in skladišča na tujem ozemlju, ni nihče pričakoval.

Nesramnost te zahodnonemške poteze ni samo v tem, da je v nasprotju s pariškimi sporazumi, ampak tudi v tem, da Nemci očitno eno govoriijo, drugo pa nameravajo storiti. Predvsem zatrjujejo, da ne mislijo nič storiti mimo organizacije Atlantskega pakta. Hkrati pa bi radi sklenili bilateralne oziroma dvostranske sporazume s članicami NATO in Španijo, ki bi jim delom omožarili poseben

položaj. Najbolj žalostno pri vsem tem je, da vojaške osebnosti NATO, na čelu z ameriškim poveljnikom Norstadamom, da so zahodnonemške zahteve upravičene. Norstad na primer trdi, da je Zahodna Nemčija ozemeljsko res premajhna, da bi lahko urila svoje pilote in vzdrževala strateška skladišča na svojem ozemlju. Terene: Zahodna Nemčija upravičeno išče terene v tužini. V isti sapi pa Norstad, kakor seveda tudi Strauss,

Baze za Nemčijo?

Celo v Veliki Britaniji, kjer je javno mnenje razkačeno nad nemškimi načrti, je uradno mnenje konservativne vlade tako, da Nemci niso storili prav, ko so skušali dobiti oporišča v Španiji. Morali bi se obrniti na Veliko Britanijo ali kako drug zaveznico. To nerazumljivo in negativno stališče je ponasnil v britanski spodnji zbornici zunanji minister Selwyn Lloyd.

Človek se ne more znebiti vtisa, da postajajo zahodnonemski načrti čedalje bolj grandiozni in ambiciozni: ni jim dovolj, da so enaki med enakimi, ampak bi radi še poseben položaj med zahodnimi državami. Vse to sodi v sklop zavrivanja mednarodnega sporazumevanja in spodbujanja priprav za sestanek na vrhu. Nemcem je treba priznati, da znajo to delati zelo učinkovito in brezobzirno, toda nemajhna odgovornost, da to lahko nemoteno počno, pade na glavne zahodne velesile.

Novost letošnjih proračunov

Proračun OLO Novo mesto za leto 196 - 691 milijonov dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov

Pri sprejemanju proračunov politične teritorialne enote doseže največje samostojne proračunske sredstva do določene višje enote, ne nižji v obliki kvot. Kdo je znal svoje potrebe bolj utemeljiti je dobil več. Ker so se proračunske kvote vsako leto izpopolnjevale, dolgoročno planiranje na osemogonjeno. Državni organi in javne službe, oboji so se vzdrževali, na enak način. Naš razvoj pa narekuje odcepitev javnih služb od organov državne uprave. Prosveta, zdravstvo, socialno skrbstvo, kulturna in komunalna služba se bodo sešomasa osamosvojile in izpremenile v gmetno samostojne, družbeno samoupravne enote. Do sedanji način financiranja proračunskih potreb je takšne težnje ovirali.

Prvi zakon o proračunih in finančiranju ustvarja ugodne pogoje za razvoj v tej smeri, čeprav nas je obesiam tudi malo prizadel. Ni več dotacij, obično bodo morale opustiti razvoj »prekorocevanja proračunov v zdravstvu in socialnem skrbstvu, ter komunalnih dejavnostih. Novi zakon osvaja na celu: proračun na b izraz gospodarske moči enote, ki ga sprejema. Sredstva občin se ustvarjajo in razdeljujejo po dohodkih državljanov. Bolj ko je razvito gospodarstvo, višji so dohodki prebivalcev, hkrati pa tudi večji dohodki občin. Če bomo hitreje razvijali gospodarstvo, se bodo hitreje krepiли tudi naši proračuni. In še ena dobra lastnost novih predpisov: veljati bodo za daljše razdobje, vsaj za pet let, ter torej omogočajo dolgoročneje planiranje.

Ker bi zaradi neenakomernega razvoja novi zakon postavil občine v neenak medsebojni položaj, je OLO nekaterim občinam prepustil del svoje udeležbe, občini Žužemberk pa je dodeljuna določena obseva izdatkov, ki bodo zadržani v okraju s povprečno 55% OLO z 20%, preostalil 25% pa si delita republika in zveza.

Ogledimo si proračun še v številkan. Za 20% je višji od letošnjega. Dohodki iz proračunskega prispevka na osebne dohodke bodo za 25% višji kot lani, deloma ker je prispevek povzršen iz 11% na 13% deloma, ker bodo osebni dohodki zaposlenih porasli in deloma zato, ker predvideva družbeni plan

Krajiski ministrski predstojnik Ču Ben Taj je poslal indijskim ministrom Nehrujem pismo, v katerem pravi, da bi bil voljan prikriti aprila v New Delhi, da bi se pogovorilo o kitajsko-indijskem obmejnem sporu. Nehru je pred parlamentom izjavil, da bi bil za indijo prikladen april za obisk.

Na zasedanju izvršnega odbora mednarodne zveze študentov v Tunisu je kitajski delegat nastopil proti poskusu zbližati študentske organizacije po svetu in je napadel tudi Jugoslavijo. Očitno mu je odgovoril jugoslovanski opazovalec na zasedanju, kitajski delegat je ostal popolnoma osamljen.

Zaraska alžirska vlada je objavila deklaracijo, v kateri je ponovila pripravljenost, da se začne takoj pogajati s francosko vlado, in zahtevala jamstva za uveljavljenje načela samoodločbe. Deklaracija poudarja, da se ne bi pogajali o prihodnosti Alžirije, ker se bo o tem izrekel alžirski narod.

Predsednik ZDA Eisenhower je na poti po državah Latinske Amerike prispeel v glavno mesto Čila Santiago. To je tretja država, ki je doslej obiskal. Pred odhodom v Čile je Eisenhower v Buenos Airesu izjavil, da ZDA pajo pisujejo največji pomen prijeteljskim stikom z Argentino in drugimi državami Latinske Amerike.

Premier ZSSR Nikita Hruščev je po 13-dnevnem obisku odpotoval iz Indonezije v Afganistan. Pred odhodom je dejal, da bi se morale konference vodilnih državnikov, ki bo po sestanku v Parizu, udeležiti tudi Kitajska, Indija, Indonezija in Japonska.

Zastopnik zahodnonemškega ministrstva je zankal poročila, da bi bila Zvezna republika Nemčija naročila v ZDA rakete tipa »Maces v vrednosti 180 milijonov mark. Klub dekletom pa skoraj ni nobenega dvoma več, da bo Zahodna Nemčija začela prejemati te rakete že prihodnje leto.

Tudi vaše življenje je v nevarnosti!

brez vednosti delavca, večja pa v soglasnost z delavcem in proti malenkostni oškodovini. Verjetno se bi so tudi pri nas izplačalo!

Na prvi seji so se pogovorili še o kolesarski akciji in o sodelovanju vseh organizacij društev, šol, občin in postaj LM pri preprečevanju prometnih nesreč. O vsem tem bomo še poročali. J. P.

Koristni filmi v Vidmu-Krškem, Sevirici in Brežicah

Te dni so predstavniki republiške komisije za varnost prometa vrteli vrsto nadse zanimivih in poučnih filmov o problematiki prometa, prometnih sredstev in uporabnikov cest. V ponedeljek in torek so bile predstave v Novem mestu, v sredo v Metliki in v Crnomlju, danes bodo v Vidmu - Krškem, jutri v Sevirici in v soboto v Brežicah. Izbrani najboljši filmi, ki so bili lani prvikrat predvajani na I. mednarodnem prometnem festivalu v Beogradu, so delo 14 držav, tako da so hkrati zanimivi in vzgojni.

Priporočamo obisk, zlasti pa naj se predstav udeležiti čimveč uporabnikov cest in mladine!

Na ovinku med Dvorom in Jamo preži smrt

Konec janskega leta se je na ovinku med Dvorom in Jamo preskucnil kamilon s prikloleko, nato vrtjen s sladjkorjem. Šofer in njegov spremljevalec sta do naključja odnesla zdravo kožo. Drevje ob Krki ju je rešilo, da se nista najmanj oklopala. Letos 25 februarja pa je le za las manjkalo, da ni prišlo do huje nesreče. Avtobusu, last podjetja »Gorjanec«, ki je vozil iz Dobrege Polja so na Jamo odpovekale zavore. Razen šoferja je bilo v avtobusu še sedem potnikov. Avtobus je s precejšnjo hitrostjo pridrvel v nevarni ovinek. Šofer je manevriral, vendar je bil avtobus prester. Z desnim pedlnim koleosom je zadel v kanton in potem se v nastavek na 6 metriški škarpi ter ju odbil. Zdrsel je še za en kanton naprej ob nastavku škarpe, ga zrušil in se ustavil.

Škoda na avtomobilu je malenkostna, precej strahu pa so doživeli potniki, saj so ostali živji je bolj po srečnem naključju. Če bi zavrnel avtobus preko škarpe, bi bilo gotovo nekaj mrtvih.

Ovinek med Dvorom in Jamo bo treba zato razširiti, šoferja pa pregledje in preizkusite vozilo pred vožnjo. Če odstranite morebitne okvare in pomanjkljivosti!

M.S.

Mešajte v trano dvakrat ali trikrat na dan po eno žličico REDINA, uspeh bo presenetljiv!

Proizvajala Veledrogertja, Ljubljana, Mestni trg 22

Za boljše in hitrejšo povezavo Dolenjske s Stajersko in na željo potnikov, turistov in prebivalstva Dolenjske

JE UVEDLO PODJETJE

AVTOPROMET IN TUZEMSKA ŠPEDICIJA
»GORJANCI« - NOVO MESTO
 s 1. marcem 1960

NOVO AVTOBUSNO PROGO
NOVO MESTO-KRŠKO-SEVNICA-CELJE-MARIBOR

AVTOBUS VOZI VSAK DAN

5.30	NOVO MESTO	18.15
6.05	DOBRAVA	17.50
6.40	KRŠKO	17.15
7.15	SEVNICA	16.40
7.40	RADEČE	16.15
7.45	ZIDANI MOST	16.10
8.00	RIMSKE TOPLICE	15.56
8.09	LAŠKO	15.46
8.25	CELJE	15.30
8.30	CELJE	15.25
9.00	SLOVENSKE KONJICE	14.50
9.20	SLOVENSKA BISTRICA	14.30
9.50	MARIBOR	14.00

Opomba: V Krškem ima avtobus zelo ugodno zvezo z avtobusom iz Kostanjevce, v Kostanjevci pa ima avtobus zvezo iz smeri Sentjernej in podaljša se sedaj obstoječa avtobusna progna Novo mesto-Sevnica do Celja.

NOVO MESTO-MOKRONOG-SEVNICA-CELJE

14.11	NOVO MESTO	7.45
14.41	ŠMARJESKE TOPLICE	7.19
15.13	MOKRONOG	6.45
15.44	KRMELJ	6.15
16.15		5.45
16.21	SEVNICA	20.20
16.43	RADEČE	19.50
16.56	ZIDANI MOST	19.45
17.06	RIMSKE TOPLICE	19.29
17.16	LAŠKO	19.19
17.22	CELJE	19.00

Opomba: V Mokronogu ima avto zvezo z avtobusom v in iz smeri Ljubljana-Trebnje.

POVNIKI, TURISTI TER PREBIVALCI DOLENJSKE IN STAJERSKE!

Vabimo vas, da se v bodoče poslužujete ugodne zveze na naših novo uvedenih avtobusnih progah!

Z novomeškega sejmišča

Zadnjega februarja, v ponedeljek, so pripeljali kmetije na sejmišče 794 puskov in 21 prašičev (od 3 do 8 mesecev). Prodali so jih 672, manjše po 3800 do 5800 din, starejše po 5800 do 14.000 din. Cena je torej nekoliko porasla.

KVALITETNE TISKOVINE VAM IZDELA

Mariborska tiskarna
 KOPALIŠKA ULICA ŠTEV. 6

V KNJIZNEM, OFSETNEM, ROTA-
 CIJSKEM IN ANILNSKEM TISKU.

Izdelujemo albume, spominske knjige, ščitne ovitke za knjige, noteše, diplomatske mape in druge izdelke naše galanterijske knjigoveznice. Izdelki Mariborske tiskarne so danes znani in cenjeni po vsej državi.

INDUSTRIJA

MOTORNII VOZIL

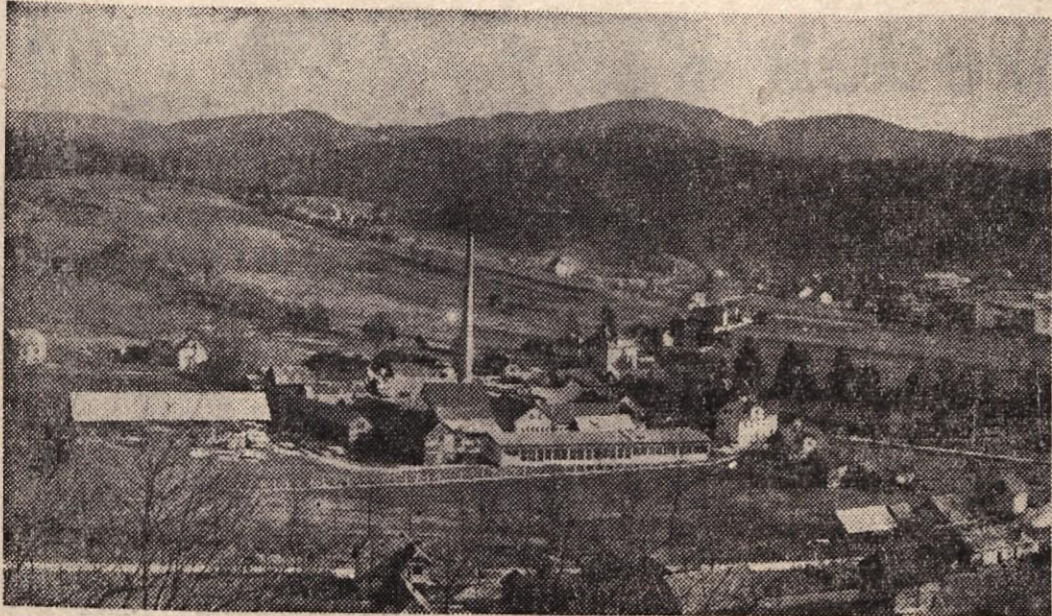
NOVO MESTO

sprejme

v službo večje število kvalificiranih

STRUGARJEV
BRUSILCEV
REZKARJEV
STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV
KLJUČAVNIČARJEV
ORODNIH KLJUČAVNIČARJEV
KLEPARJEV
VARILCEV
ŠOFERJEV »D« KATEGORIJE
AVTOMEHANIČARJEV

Ponudbe s kratkim življenjepisom in podatki o dosedanjem delu pošljite na upravo tovarne.

»Delamo še vedno v težkih pogojih«

Tovariša Franca Lipovška, direktorja Kopitarne sem našel sredi dela v pisarni. Načela sva pogovor o tovarni, o njenih težavah, ljudeh in vseh drugih zadevah, ki se tu dogajajo. Ker smo v jubilejnem letu delavskih svetov, sva začela pri njih. Za spremembo sva načela pomenka na drugem koncu; kako se čuti vloga DS v upravi podjetja in pri vodenju podjetja sploh. Pogledimo, kaj je povedal vodja tega najstarejšega podjetja v Sevnici.

— Delavski svet je v našem podjetju zaživel v celoti. Vsi zaposleni, ali bolj rečeno vsaj vsi člani DS se živo zanimajo za vse stvari v podjetju. Moram priznati, da je to v veliki meri odvisno od tistih, ki delavcem na sebi tolačijo posamezne stvari. Pri nas smo se vedno trudili, da bi članom delavskega sveta govorili z »njihovim« jezikom. To pa ne pomeni, da smo pri obravnava laični, temveč marsikaj se da na različne načine razložiti. Lahko povem, da se razprava o zaključnem računu neverjetno razvija. Je pa tudi prikaz uspeha tak, da vsakega člana pritegne in mu omogoča razpravljanje o sleherni postavki. Ravno na sejah DS so se do-

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Prejšnji teden je bilo v Beogradu pri Centralnem svetu Zveze sindikatov Jugoslavije veliko posvetovanje o proizvodnem sodelovanju in kooperaciji v industriji. Prepričani smo, da je posvetovanje veliko prispevalo k razvoju takih odnosov med podjetji, obenem pa je marsikatero stvar postavilo na pravo mesto. Poimni o teh stvareh, pa tudi praksa, nista bila vselej v skladu z našimi političnimi in gospodarskimi načeli. Novi odnosi o formiranju in razdelitvi dohodka v podjetju terjajo bolj racionalno poslovanje in večjo delitev dela v industriji. Prav to terja od nas, da razmišljamo in organiziramo specializacijo in kooperacijo v industriji. Povsem napak pa ni bilo, če bi se teh problemov lotili samo po gospodarski plati in ne bi upoštevali tudi družbene odnose pri nas.

Zdi se nam, da je bil eden od važnih zaključkov posvetovanja, da ne bi bilo pravilno, če bi pri pospeševanju, oziroma pri skrbi za proizvodno sodelovanje, skušali kakorkoli omejevati proizvajalce pri njihovih samoupravnih pravicah. Predlagovalo je mnenje, da morajo imeti delavec vseh in dosledno pravico, da gospodarijo s tistim viškom dela, ki ga jim je družba prepustila. Zato tudi ne bi bilo pravilno, če bi formalni pri poslovnih združenjih neka viška združenja, višje organe, ki bi tako ali drugače prevzemali pravice delavskih svetov, in celo pri njihovi volji zadrževali sredstva. To prav gotovo ne bi bilo v skladu s sistemom družbenega upravljanja. Ponekod se je ta težnja pokazala v tem, da so iz strahu pred veliko proizvodnjo, skušali omejevati kolektive in so jim določali količine, ki jih

o proizvodnem sodelovanju

lahko izdelajo. To je napačna pot. Prav bi bilo, da bi vsakemu kolektivu prepustili možnosti, da doseže čim večji proizvodni uspeh, če pa bi katero podjetje v takih prizadevanjih zaostalo, pa naj si bo iz objektivnih ali subjektivnih vzrokov, naj mu pomaga pri napredku družba, predvsem pa zbori proizvajalcev. Če ne drugače, naj bi nekateri kolektivi preusmerili proizvodnjo. Razvoj terja, da delavsko upravljanje se bolj približujemo proizvajalcem, ne pa da bi ga tako ali drugače odtegovali. Pokazalo se je, da bo treba v večjih podjetjih organizirati tudi obratne delavske svete in jim nuditi dovolj velike materialne osnove za delo. Združenja si torej ne morejo lastiti pravice, da obdržava sredstva, ki so ostala kolektivom. To mora ostati družbena stvar. Če bodo družbeni organi v občini, okraju, republikah ali pa v zvezi ugotovili, da je na razpolago pre malo sredstev za skladen razvoj vsega gospodarstva, potem je njihova dolžnost, da spremene predpise in terjajo od kolektivov večji prispevek za skupne potrebe. Mimo tega so na tem posvetovanju razpravljali še o mnogih drugih problemih kooperacije in ugotovili, da je treba čimprej odpraviti nekatere predpise, ki omejujejo še boljše sodelovanje in še koristnejše povezovanje v industriji, kajti kljub temu, kar smo zapisali ni nobene dvoma, da je povezovanje industrije nujen pogoj za večji napredok proizvodnje.

V ponedeljek se je sešla tudi republiška ljudska skupščina Slovenije. V pregledih bomo o tem še pisali. Danes naj omenimo le to, da so poslanci razpravljali o poročilu izvršnega sveta za minulo leto. Sprejeli so »resolucijo«, v kateri izvršnemu svetu izražajo priznanje za njegovo delo v lanskem letu ter mu priporočili, da pri delu upošteva mnenje ter predloge skupščinskih odborov, ki so o tem poročilu razpravljali podrobneje. Se posebno podrobno so razpravljali o problemih gostinstva, turizma in družbene prehrane. Ze na sejah odborov so poudarili, da se je preskrba industrijskih sredstev in mest v lanskem letu izboljšala, nikakor pa ne toliko, da bi bilo lahko zadovoljni. Preskrba prebivalstva s kmetijskimi proizvodi, je še vedno eden od glavnih problemov, ki se ga bomo morali letos lotiti bolj skrbno kot doslej. Skrb se pravzaprav odraža že v občinskih in okrajnih družbenih načrtih, saj kanijo okraji in občine porabiti kakšnih 15 milijard dinarjev prav zato, da bi se povečala proizvodnja in obenem tudi preskrba mest s kmetijskimi pridelki. Vendar so te številke precej velike in vse kaže, da toliko denarja ne bo na razpolago že letos. Zato bo treba toliko skrbneje gospodariti s sredstvi, ki jih bodo vendarle zbrali in dobili na natečajih za investicije.

KOPITARNA SEVNICA

izvodnjo usmerila v vojne potrebe, docleer ni tudi tu po politični stiski puška in onemogočila nadaljnje obratovanje in izkoriščanje. Zaplamenela je iskra, stroji so ostali brez jermenov, tovarna se je ustavila. Strokovnjaki so pobegnili, saj so bili večinoma tuji.

Ostali so le domači ljudje z malo znanja in mnogo volje. Pogledali so nazaj in videli, da so pravzaprav nimajo veliko pokazati. Stari stroji, veterani, sposobni za upokojitev in pretopitev, slab sestav zaposlenih in druge težave so jim grozile leta 1945. Spoprijeli so se z natečajem, drugo in tretjo in zmagali.

Kot povsod: vsako leto višje in višje

Proizvodnja kopit dolgo let ni našla pravega »strica« za svoj napredek. Ta važen izdelek, namenjen čevljarjem kot orodje, je bil veskolik neke na repu tistih, ki so bili delčni najrazličnejših pomočih, da so se izkopal iz revščine. Šele lastni delavski svet je začel vsa vprašanja z največjo resnostjo. Pianska leta so sicer zahtevala od ljudi maksimalni napor, izvoz je bil takrat zelo velik, v podjetju pa se ni bistveno spremenilo pravzaprav nič. Šele v letu 1951 se je začel iskal prvi korak naprej. Od pred nekaj leti je bil najmlajši rojen leta 1930 — torej tudi že star...

Lahko bi zapisal, da je leto 1950 dejansko pomenilo novo rojstvo podjetja. Od takrat naprej si sevniki kopitarji sami krojijo svojo usodo. Razpravljali so in zagovarjali obrat za pete in sanitarne prostore. Spet so razpravljali — in nabavili za veliko milijonov novih strojev. Spet so se zbrali in sklenili, da do leta 1955 nakupijo za okroglo 80 milijonov dinarjev strojev.

Uspehi takega gospodarjenja so na dan. Poglejmo samo nekatere številke, pa bomo razumeli, da dobro gospodarijo. Vrednost proizvodnje, računana za vsa leta po isti cenli, se je od leta 1953 dalje dvigala neprenehoma. Leta 1954 je bila napram letu 1953 že 115, nato pa je rasla — 133, 153, 216 in 236 v letu 1958. Za leto 1959 pravilo, da bo dosegla indeksi 250. Torej v 6 letih 2 in pol krat večja proizvodnja.

Se višji je ta vzpon pri proizvodnji leti, kjer se je indeks 100 v letu 1953 dvignil v letu 1959 že na 860 — ali 8 in pol krat več! Ta investicija torej upravljuje sama sebe. Razen tega je tam našlo zaposlitev novih 70 ljudi. Tudi te številke kažejo, da je podjetje zelo pomembno za občino. V letu 1960 bo po planu zaposlenih že 420 ljudi, medtem ko jih je bilo še leta 1954 le 176.

In količine izdelkov? Več tisoč kubičnih rezanega lesa, skoraj pol milijona parov polizdelkov, nad 300.000 parov finalnih izdelkov in blizu 1 in pol milijona parov peti številke, številke, ki povedo marsikaj. Ze v tem letu bodo dosegli vrednost bruto proizvodnje 530 milijonov dinarjev, kar je več kot 1,2 milijona na enega zaposlenega. In še niso na koncu svojih načrtov.

Novo dejavnosti, še večja proizvodnja

V izdelavi imajo kar tri elaboratrate. Prvi obravnava rekonstrukcijo žage. Ta že sedaj proizvode vse polizdelke za proizvodnjo pet in zmatne količine rezanega lesa za trg. Je pa stara in potrebna pomoči, tudi v strojih in poteku proizvodnje. Drugi elaborat, ki ga nameravajo v celoti spraviti v življenje že letos, predvideva velike investicije v strojni park. Tretji — menda najvažnejši, bo pa zajel celotno rekonstrukcijo kopitarne. Tu se pojavlja tudi vprašanje predstavitve k žagi, skupno križišče zaradi boljše izkoriščanja hlodovine po namenu, nove zračne in umetne sušilnice za polizdelke in rezan les, novi prostori za obrat finalnih proizvodov itd. itd.

Kdor je bil v obratu polizdelkov, v lopah in sušilnicah, v obratu kopit — ta ve, da je to vse prek kot industrijski objekt. Zidovi, ostriže, tla, grejete in zračenje, vse je zastarelo. Le obrat pet je nov, svetel in udoben za delo. Res, tudi ta je še majhen, toda še zdaleč ni tako nabit kot so drugi obrati. Pri podjetju že uvajajo proizvodnjo kovinskih pomožnih izdelkov, ki so mnogokrat predstavljal resno oviro za proizvodnjo. Galvanizacijska delavnica dela in omogoča hitrejšo izvrševanje naročil. Obnovili so in še naprej obnovljajo vozi park. Predlagajo zgraditev skupnih garaž za vsa sevniska podjetja. Težka telesna dela poskušajo odstraniti in jih naložiti strojem. Vse to pa gre po 130. Domačih strojev ni, ker je tovarni tovaren še zelo malo v naši državi. Navezani so na uvoz, tam pa so procesi dolgi, predloži za nizkaj pošiljajoče železe in zahtevne kopitarje.

Poskušajo si pomagati tudi sami, prodajo lažjih strojev in naprav so pričeli izdelovati kar doma. Ravno sedaj sta pred pisankanjem dva

Plošča pred vvhodom v tovarno spominja na zgodovinski dan: Pod vodstvom Tita uresničili geslo TOVARNE DELAVCEMI — 17. IX. 1950

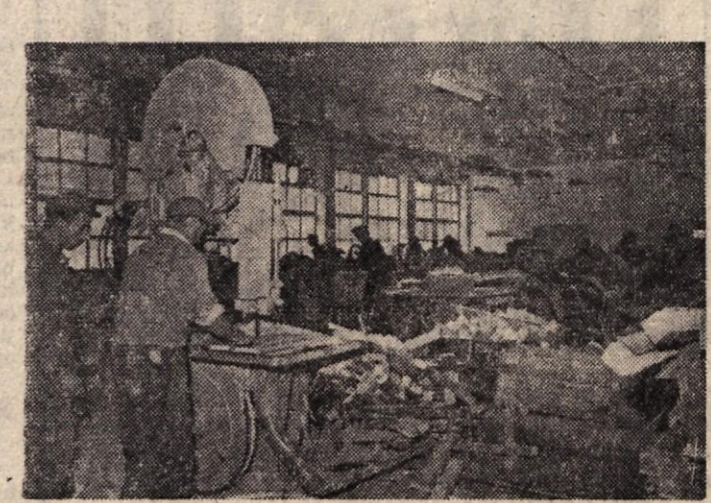
izpolnili vrzeli v strokovnem vodstvenem kadru. Več kot polovica zaposlenih se huan v metali. Uvedli bodo malico še za drugo izmeno. Za dopustnike je poskrbljeno, čeprav ne dovolj. Potrebovali bi varnostnega tehnika a ga ni. Nesreč je pravzaprav malo, toda še teh ne bi bilo toliko, če bi ljudje bolj pazili. Največ nezdod je na rokah. Tu so hitra rezila, mali kosi in še sekundna nepazljivosti, pa se pociči kri iz prstov. Težko in nevarno delo je to.

Tarifni pravilnik je zelo spodoben. Vsi zaposleni (razen obrata žage) so plačani po enoti proizvodva. Tudi pomožne delavnice in uprava. Od slehernega je odvisen njegov osebn, pa tudi skupni uspeh. Normativni so stari, preizkušeni in precej napeti. Toda ljudje jih vendarle podirajo in presegajo. Od tega imajo dvojno korist. Osebnosti v podjetju skrbijo za svoje ljudi. O tem vesta veliko povedati prvi predsednik DS, tov. Karel Murič in sedanji — tovariš Franc Kos. Stanovanj je premalo, toda v podjetju pomagamo ljudem, ki si zidajo stanovanjske hiše. To vedo tudi vsi oni, ki so si hišice že zgradili. Pa še novi se prijavljajo, čeprav ne na podlagi bogatih dot in velikih kreditov pri banki. Tovarništvo med graditelji je posebna oblika povezave med ljudmi v tem kolektivu. Ni redek pojav, da gre do celi oddelki na pomoč sodelavcu pri betoniranju, pokrivanju in podobnih delih. Crvst in enoten kolektiv je to.

Sindikalna organizacija se po svoje trudi in dela. Osnovna organizacija ZK je števil-

Nov obrat za proizvodnjo kopit je prostoren in svetel

na, pa se še množi in se bo še bolj, kot pravi tovariš Jurij Trstenjak, njen sekretar. Mladji rastejo in na prehitujejo. Polni so nečesa novega, nič jih ne veže, nobena spona jim ne brani smeha pri delu. Seveda niso vsi taki. Nekateri hočejo lažje živeti brez truda. Kmalu spoznajo, da ne gre. Geslo na spominski plošči

Nov obrat za proizvodnjo kopit je prostoren in svetel

pred vvhodom v tovarno pove, da so v tem kolektivu nehali iskati »strica«. Ne potrebujejo ga, sami so svoj gospodar, sami odločajo.

Kako odločajo in kam so prišli, naj bi videli iz teh vrstic. Če smo jih pazljivo prebrali, bomo videli, da so na pravi poti. Ničje jih ne odvrača od njihovega dela, morda kakih tisoč pa živi s Kopitarne. Bdiijo nad svojim podjetjem, pomagajo ga širiti, obenem navljati in graditi. Vse za sebe in svoje otroke, ki se tudi že zaposlujejo tu in ohranjajo družinsko tradicijo kopitarjev. Nešteto jih je, ki ta poklic ljubijo zaradi njegove natančnosti, zanimivosti in pestrosti. Res je težak, toda lep. Zuljavne dlani poskrbijo, da je končni izdelek točen do desetinke milimetra, lep, gladek in uporaben.

Od dela utrujene roke se posevijo na sejah. Takrat delujejo možgani, vsakemu članu DS je pred očmi skupen cilj — lepši jutrišnji dan v socialistični skupnosti delovnih ljudi. Tu ga bodo prav gotovo dosegli.

MIRO GOŠNIK

Odločilno leto 1960

(Nadaljevanje s 1. strani)
in storilnosti, oboje pa je v mnogočem odvisno od tega, koliko časa prebije delavec v enem proizvodnem procesu. Splošno družbenim dejavnostim: šolstvu, zdravstvu, družbenemu standardu in komunamnim dejavnostim smo lani povečali pre malo pozornosti. V občinskih proračunih ostajajo za te namene sorazmerno majhni zneski, zato moramo

izobrazbo delavca na delovnem mestu, ki je tudi najcenejša. Boljša organizacija dela in nagrajevanje po učinku sta naslednji dve sredstvi, ki spodbujata k višji storilnosti. Delovna storilnost se bo povečala letos skupno v vseh panogah za 11 odstotkov, v industriji za 12 odstotkov, v kmetijstvu za 27 odstotkov, v gradbeništvu pa za 13 odstotkov. Lani smo plačali po učin-

ja. Zato moramo ustvariti najprej materialno osnovo, šele nato bomo lahko v širšem obsegu načeli vprašanja družbenega standarda. Zato moramo sredstva na teh področjih uporabljati čim bolj pametno in varčno, ostala sredstva pa kar najbolj usmerjati v širjenje materialne osnove, to pomeni v industrijo in kmetijstvo.

Vlagajmo tja, kjer se bo najhitreje vrnilo!

Le z vsklajenim in discipliniranim povezovanjem sredstev podjetij, kmetijskih združenj, občin in okraja bomo lahko uresničili naloge v investicijski politiki. Več kot 6 milijard dinarjev, ali za 45 odstotkov več kot lani, bomo investirali letos v gospodarstvo in družbeni standard.

Ker moramo kar najbolj izkoristiti vsa razpoložljiva sredstva v okraju, bo letos prišlo še posebno do izraza združevanje sredstev, s katerim smo pričeli že lani. Združevali bomo na tri načine: v okviru občinskih investicijskih skladov, v obliki skupnega vlaganja sorodnih podjetij in v okviru okrajnega investicijskega sklada. Združevanje sredstev se lahko kaj hitro izpremeni v birokratsko akcijo. Le če bomo delavskim svetom jasno povedali, za kaj bomo združena sredstva uporabljali, bodo razumeli, da ne smemo tje pričeti in da nas čaka še vrsta nalog.

Sredstva za negospodarske investicije so majhna — uporabljajmo jih torej kar najbolj preudarno!

Družbeni standard in osebna potrebna sta v letošnjem družbenem planu obdelana temeljiteje kot v vseh dosedanjih. 21 odstotkov vseh investicij je predvideno v te namene. Če pošteujemo, da sta pri nas šolstvo in zdravstvo slabo razvita in da uvajamo letos kmečko zdravstveno zavarovanje, je odstotek predvidenih sredstev majhen. Negospodarske investicije so odvisne od gospodarske razvitosti področ-

interese, ampak tudi za interes njihovega podjetja in zato bodo v akciji zavestno sodelovali. Občinski zbori proizvajalcev so odgovorni za pravilno razporejanje združenih sredstev. Zato bomo morali o tem razpravljati mnogo več kot lani.

Odborniki OLO so na seji sprejeli družbeni plan. S tem je družbeni plan postal zakon v mehan našega okraja. Plan postavlja pred delavske svete, podjetja, kmetijske zadruge, vse kolektive in občine velike naloge. Vsi prebivalci in proizvajalci se bodo z družbenim planom seznanili na zborih volivcev in s pomočjo družbenih organizacij na raznih sestankih. To je prav, saj mora družbeni plan poznati vsak prebivalec, ker nalaga vsakemu izmed nas velike odgovornosti. Od tega, kako ga bomo izpolnili, je odvisen naš jutrišnji dan.

Leta 1970: naša prva atomska centrala

O izredno velikem napredku domače znanosti govori razveseljav podatek z zadnje seje zvezne komisije za jedrsko energijo, na kateri so med drugim obdelali načrt 5-letnega plana znanstvenega raziskovalnega dela in razvoja jedrske energije. Na področju jedr-

Pri nakupu šolskih potrebščin pazite na naš zaščitni znak

ker le ta vam jamči prvovrstno kvaliteto!
»MEPA«, GRAFIČNA INDUSTRIJA MARIBOR

■ Z IZOTOPNI IZ REAKTORJA V VINCI bodo znanstveni sodelavci inštituta za uporabo jedrske energije v kmetijstvu, gozdarstvu in veterinarskem kadru začetki delati poskuse. Z uporabo radioaktivnega fosforja, žrelpa, joda, kobalta, ogljika in kratkotrajnih izotopov bomo z manjšimi sredstvi in manj dela dosegli večje donose. Načrt za uporabo izotopov v kmetijstvu za naslednjih nekaj let je že sestavljen.

■ APARAT ZA GRETEJE VODE »Termofika« je proizvod samoborskega »Elektrona«. Ta tovarna, ki bo po letošnjem proizvodnem planu možno povečala proizvodnjo, bo dala na trg tudi okoli 100.000 električnih loaucev, 30.000 likalnikov, 12.000 sesalcev za prah in nad 14.000 bojlerjev.

skih elektrarn predvideva kar izgradnjo poskusne jedrske energetske naprave, naše prve domače atomske centrale. Čeprav bo nova centrala vključena v energetske sistem Jugoslavije, njen najvažnejši namen ni proizvodnja elektrike, marveč usposabljanje naših znanstvenih in tehničnih inštitutov ter industrijskih in drugih podjetij, da bodo kos vsestranskemu izkoriščanju jedrske energije. V državi imamo dovolj urana za reaktorsko gorivo: atomsko centralo bomo zgradili po domačem projektu in na podlagi raziskovanj naših strokovnjakov.

■ TERYLEN, TKANINO, KI JO PO PRANJU NI TREBA LIKATI, je po dolgotrajnih pripravah in poskusih le uspešno izdelati strokovnjakom tovarne »Varteks« iz Varažдина. Novi izdelek je zelo dobre kakovosti in se lahko primerja s podobnimi inozemskimi tkaninami. Terylena ne bodo prodajali v kosih, ampak le v konfekcijskih izdelkih, zato je »Varteks« že naročil iz Anglije posebne šivalne stroje.

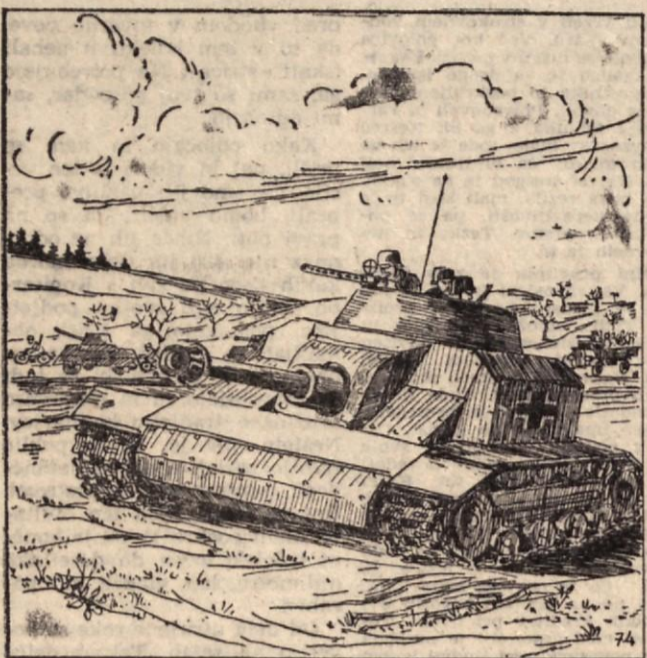
UPRAVA ZA GOZDARSTVO
OLO NOVO MESTO
opozarja
VSE GOZDNE POSESTNIKE IN LASTNIKE GOZDOV, da je zadnji rok za vlaganje prošelj za sečno dovoljenja za leto 1961 — 31. marec 1960
Prošnje je treba oddati ali nasloviti na področne kmetijske zadruge na predpisanih obrazcih, ki morajo biti točno in čitljivo izpolnjeni, z vsemi zahtevanimi podatki. Po navedenem roku kmetijske zadruge prošelj ne bodo več sprejemale.

NEPOKORJENI BREGOVI

PISE: Milan Bašković RIŠE: Miro Cetin

73. Nemci so jeli pritiskati z vseh strani. V jasnih nočeh so iz daljave prihajali odmevi pošastnega krohotanja strojníc, zamolklih treskov bomb in granat. Letala so pogosteje preletavala. Nekega popoldneva se je spet pripodila velika jata težkih letal in huje kot kdajkoli prej razdejala mesto v dolini.

74. Potem pa je prišlo nenadoma. Noč je bila nemirna, jutro sumljivo tiho. Dopolndne je pričelo treskati in ropotati z vseh strani. Po cestah se je dvignil prah in zrak se je zatresel od ropota motorjev. Proti mestu so se po vseh cestah pomikale kolone temnih vozil, motociklov, tovornjakov, tankov, oklepnih voz.

75. Mohor je vse to opazoval izpred hiše. Po bregu je pripisihalo nekaj ljudi. Med njimi je spoznal učitelja iz vasi ob cesti, znanca mizarja in nekaj fantov, pravzaprav še otrok, saj niso imeli več kot po 16 let. »Ob cesti je nevarno, pa bežimo. Tu zgoraj bomo na varnem!« — Begunci so posedli na trato pred hišo.

76. Ko so tako počivali in se pogovarjali, je njihovo pozornost pritegnilo stelestenje v grmovju in nerazločno polglasno govorjenje. — »Naši so!« je veselo pribil Mohor. — V tem pa so oni že stopili na plano. Zablščale so se jednene želode in zelene pastave so naglo krenile proti hiši.

Vse sile za napredek metliške komune

V metliški občini bodo letos povečali proizvodnjo za 30 odstotkov, narodni dohodek pa dvignil za 15 odstotkov

Občinske konference SZDL v Metliki se je v sredo, 24. februarja med številnimi delegati in gosti ter predstavniki Okrajnega odbora SZDL Novo mesto udeležil tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS in ljudski poslanec tovariš dr. Jože Vilfan.

Konferenca je ugotovila, da Socialistična zveza vedno bolj prehaja iz organizacijskih oblik dela na reševanje vseh gospodarskih in družbeno-političnih vprašanj komune. Tudi organizacijsko se je v zadnjem času močno okrepila, saj odstotek članstva čedalje bolj narašča. Tako so zabeležili 1. februarja letos že 2.064 članov SZDL ali 46% vseh volivcev, medtem ko je bilo ob koncu minulega leta vključenih v organizacijo le 35% volivcev. Na konferenci so precej razpravljali še o kmetijstvu, gospodarskem načrtu za tekoče leto, komunalni dejavnosti, o šolstvu in drugem.

Spet večerne mladinske politične šole

Večerne mladinske politične šole so ena izmed najboljših oblik, ki jih uvajamo pri izobraževanju mladine. Lanska praksa je pokazala, da so večerne mladinske šole dobro odigrale svojo vlogo. Pred kratkim je spet pričela delovati večerna šola v Novem mestu, ki jo obiskuje okoli 40 slušateljev. Do sedaj so imeli že več predavanj; prvi dve je imel tov. Zivko Zobec »O razvoju religije«. Slušatelji bodo poslušali ciklus predavanj z vseh področij.

V poročilu in v razpravi so zlasti podrobno obravnavali naloge Socialistične zveze v nadaljnji krepitvi metliške komune. Poudarili so, da je ena izmed najvažnejših nalog vseh družbeno političnih organov, še posebej pa SZDL, prizadevanje za čim hitrejši gospodarski razvoj občine.

Letos predvidevajo povečanje proizvodnje za 30 odstotkov, narodnega dohodka pa za 15 odstotkov. Skupni bruto proizvod se bo tako povečal za okoli 600 milijonov dinarjev. Tako močan porast bo temeljal od vseh občanov kar največje prizadevanje. Napredek nameravajo doseči predvsem na račun izboljšanja in razširitve že obstoječih zmogljivosti v gospodarskih organizacijah. Vsekakor bo pomembna preselitev tovarne »BETI« v boljše delovne prostore, nabava in izpopolnitev strojne opreme lesno predelovalnega obrata na Suhorju, ustanovitev novega invalidskega podjetja, dokončna izgradnja tovarne česane volne v Metliki in podobno.

V kmetijstvu pripravljajo programe za obnovo 25 ha vinogradov in idejne projekte za obnovo nadaljnjih 100 ha vinogradov.

Skupina delegatov sevniške konference

Podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tovariš dr. Jože Vilfan na občinski konferenci SZDL v Metliki

Vsem gospodarskim akcijam tudi politično obeležje

V občini Trebnje bodo vse organizacije SZDL tekmovala na čast V. kongresa, razširjeno delo Socialistične zveze in vseh drugih organizacij pa bo zaključeno 29. novembra 1960

Na sobotni občinski konferenci SZDL v Trebnjem — med drugim so se udeležili še član Glavnega odbora SZDL Slovenije dr. Metod Mikuž in ljudska poslanka inž. Vilma Pirkovič ter Franc Krese-Coban —, so največ govorili o kmetijstvu, trgovini in gospodarskem razvoju trebanjske komune na sploh.

Glavna gospodarska panoga trebanjske občine je kmetijstvo, ki daje 66,7 odstotka družbenega bruto proizvoda. Če upoštevamo, da to ustvarja 78 odstotkov vseh prebivalcev, vidimo, da je produktivnost v kmetijski proizvodnji zelo nizka. Zato je ena osnovnih nalog Socialistične zveze, združnih in vseh ostalih organizacij v občini, da upro vse sile za uveljavitev agrotehnik v kmetijstvu, kajti le z modernejšo proizvodnjo bo mogoče povečati hektarske donose in narodni dohodek občine, ki znaša zdaj le 71.400 dinarjev na prebivalca.

Pri tem pa ne smemo pozabiti na tehnične in kadrovske sposobnosti združnih organizacij. Tega se združne organizacije tudi zavedajo, saj so minulo leto skupno s kmetijsko šolo na Mali Loki nabavile 15 novih traktorjev s prikliučki, začele so urejevati pitališča za mlado živino, ustanovljati ekonomije pri kmetijskih združenjih in podobno. Pa tudi za kadrovske okrepitve zgrad so že poskrbeli. Da bi vsaj nekoliko omilili kadrovske vprašanje, štipendirajo več fantov na srednji kmetijski šoli na Grmu. Nekaj jih nameravajo poslati še na kmetijsko šolo na Malo Loko.

Letošnji družbeni načrt predvideva povečanje kmetijske proizvodnje za nadaljnjih 17,8 odstotka. Da bo to uresničeno, bodo morali zadržni sveti in upravni odbori kmetijskih zadrug bolj kot

Povzod je še mnogo neizkoriščenih rezerv

Za nadaljnje razvijanje proizvodnih sil v občini bo treba izkoristiti tudi vse neizkoriščene rezerve v obrtni in industriji, obrtni trgovini in drugje. Prav tako bo treba ustanoviti nekaj novih obrtnih delavnic, predvsem uslužbostnih in dvigniti trgovino iz zaostalosti, da bo ostalo kar največ denarnih sredstev v mejah domače občine. Znano je namreč, da zaradi neurejene in slabo razvite trgovine mnogi nabavljajo potrošniške dobrine v trgovinah v Sevnici, Ljubljani in drugje.

Tudi o družbenem upravljanju je bilo na konferenci precej govorjeno. Upravljanje komune sodeluje nad 700 volivcev. Družbeno upravljanje se vedno bolj urjuje, vendar pa sveti pri občinskem ljudskem odboru še niso odigrali svoje vloge. Morali bi stalno spremljati delo občinskega ljudskega odbora in mu pomagati pri uresničevanju nalog. Tu se nekateri sveti še niso povsem usvajali. Opazimo namreč, da se sveti vse redkeje sestajajo. Zato se bo treba s predsedniki svetov resno pogovoriti in poskrbeti, da se v prihodnje njihovo delo izboljša.

Podobno je tudi s krajevnimi odbori. Le-ti dobivajo iz leta v leto vse večje naloge. Od 23 krajevnih odborov v občini je zelo malo delavnih. V glavnem se ukvarjajo z drobnimi komunalnimi vprašanji kot so popravila potov, cest in podobno. To pa ni dovolj. Krajevni odbori bi morali voditi celotno politiko na svojem območju. Pogosteje bi morali razpravljati o zadevah, ki niso same stvar njihovih krajev, temveč celotne komune, in dajati občinskiemu ljudskemu odboru predloge in mnenja za ureditev najvažnejših vprašanj. Zlasti pa morajo krajevni odbori svoje delo vkladiti in se pri tem bolj kot doslej opirati na družbene organizacije, predvsem na Socialistično zvezo.

Skratka vse družbene in politične organizacije se morajo neposredno vključevati v celotno gospodarsko in politično dejavnost kraja ter nastiti in voditi njegovo vsestransko napredno politiko.

Tekmovanje vseh organizacij bo zajelo tudi komunalne in druge probleme

Konferenca je dalje ugotovila, da je porast članstva vse prepocasen, saj je v 20 osnovnih organizacijah vključenih le 4894 prebivalcev ali 49 odstotek vseh volivcev. Zato so sklenili vključevanju novih članov v Socialistično zvezo v prihodnje posvetiti kar največ pozornosti. Med drugim so razpisali tudi tekmovalno med osnovnimi organizacijami v pripravi V. kongresa SZDL Jugoslavije. Tekmovalni program zajema razen pridobivanja novih članov še sodelovanje z ostalimi političnimi in družbenimi organizacijami, predvsem s krajevnimi odbori in krajevnimi ljudskimi odbori in drugih vprašanj na svojem območju in podobno. Tekmovanje bo zaključeno 29. novembra letos.

Najboljša osnovna organizacija bo za svoj trud dobila televizijski sprejemnik.

V razpravi sta sodelovala tudi član Glavnega odbora SZDL Slovenije dr. Metod Mikuž in ljudska poslanka inž. Vilma Pirkovič ter poudarila, da je treba k reševanju vseh gospodarskih in političnih vprašanj pritegniti čim širši krog ljudi, kajti le tako bo gospodarski načrt razvoja komune najhitreje uresničen.

Tovarišica Pirkovičeva je med drugim omenila tudi nekatere negativne pojave, ki jih je opazil predvsem v Trebnjem. Posamezniki namreč valijo svo krivdo za prepocasen gospodarski razvoj kraja na nekoga izven občine. — Tem naj povemo, da je gospodarski razvoj in napredek komune v prvi vrsti odvisen od njih samih. Treba je začeti, pa čeprav z malim, saj vemo, da v večini primerov prav iz malnega zraste veliko. Da to drži, so dokaz v občini sami. Pozlejmo Mirno, Mokronog, Catež itd. Tu so uspehi še vidni, so pa predvsem izraz prizadevanj prebivalcev samih in aktivnosti organizacij Socialistične zveze. Ista pot je odprta tudi Trebanjem. Treba je le volje in zaupanja v lastne sile.

Ob koncu sta oba gosta podčrtala še misel, da je treba vsem gospodarskim akcijam dati tudi politično obeležje.

Po izvolitvi novega 39-članskega občinskega odbora SZDL in 3-članskega nadzornega odbora so za delegata na V. kongres SZDL Jugoslavije izvolili sekretarja Okrajnega odbora SZDL Novo mesto tovariša Romana Ogrina.

Socialistična zveza kaže pot iz zaostalosti

Rezerve za dvig suhokranjskega gospodarstva so predvsem v kmetijstvu, ki čaka na pridne in napredne roke — Vsestranski napredek Suhke krajine je izvedljiv načrt, terja pa večjo priz. devnost prebivalcev samih

Zadnje nedeljo v februarju je tudi občinski odbor SZDL Žužemberk dal obratno dotedanjega dela in vloge SZDL v Suhli krajini. Hkrati so na občinski konferenci začetni smernice bodočemu delu. Konferenci so mimo delegatov in članov občinskega odbora SZDL prisostvovali tudi član Glavnega odbora SZDL Slovenije tovariš Vasja Klanjšek, sekretar okrajnega odbora SZDL Novo mesto Roman Ogrin in predsednik komisije za družbeno upravljanje pri okrajnem odboru SZDL Ludvik Golob.

Poročilo je poudarilo, da se je vloga SZDL v Suhli krajini močno povečala, kar kažejo številke in je potrdila razprava. Tako poročilo kot razprava sta poudarjala hitrejši gospodarski napredek v občini z lastnimi silami in s polnim izkoriščanjem rezerv, ki jih tudi v Suhli krajini ne manjka.

Nad 85 odstotkov prebivalcev v občini se preživlja s kmetijstvom. Toda kmetijstvo daje zelo malo, mnogo manj, kot bi lahko. Suhokranjska zemlja je ponekod kamnita, prav povsod pa dobesedno lačna gnojil in potrebna prizadevnejše obdelave. Spričo tega ni čudno, da je hektarski donos tako pičel. Pogodbeno sodelovanje med z drugimi in kmetovalci je dosedaj dalo odlične uspehe, vendar še ne najde pravega odmeva med kmetovalci, saj je bil jesenski načrt dosežen le s 60 odstotki.

Prav gotovo tudi kmetijske zadruge, ki sedaj niso storile dovolj za hitrejši napredek kmetijstva. Preveč se posvečajo samo odkupom in prodaji in premalo proizvodnji. Res pa je tudi, da jim primanjkuje strokovnega kadra, kot je res, da je bilo do sedaj premalo storjenega, da bi imeli več kmetijskih strokovnjakov. Na konferenci so povedali, da je v občini nad 700 hektarov zemlje splošnega ljudskega premoženja, ki ga izkoriščajo zasebni najemniki, štiri kmetijske zadruge pa izkoriščajo le 36 hektarov zemlje! To in pa dejstvo, da je hlev na Dvoru napolnila z mlado živino Poslovna zveza in ne kmetijska zadruga, dokazuje, kako majhna je bila dosedaj vloga kmetijskih za-

bodo z gradnjo kovačnice na Dvoru — letos pa prav zares ter uredil kovinarski obrat v Žužemberku.

Če se bo v Suhli krajini tako pridružil SZDL v njenem prizadevanju za hitrejši splošni napredek, kot so pokazali zanimanje za njeno delo na občinjskih osnovnih organizacij ter v vključevanju v vrste članov SZDL v preteklih tednih, bodo lahko posledje mnogo hitreje in vsestransko napredovali.

Na konferenci so izvolili nov občinski odbor SZDL in njegov nadzorni odbor, na petem kongresu SZDL Jugoslavije bo pa zastopal člane SZDL žužemberške občine sekretar okrajnega odbora SZDL Novo mesto Roman Ogrin.

Stejnokrat so izvolili nov nadzorni odbor SZDL in njegov nadzorni odbor, na petem kongresu SZDL Jugoslavije bo pa zastopal člane SZDL žužemberške občine sekretar okrajnega odbora SZDL Novo mesto Roman Ogrin.

Stejnokrat so izvolili nov nadzorni odbor SZDL in njegov nadzorni odbor, na petem kongresu SZDL Jugoslavije bo pa zastopal člane SZDL žužemberške občine sekretar okrajnega odbora SZDL Novo mesto Roman Ogrin.

Stejnokrat so izvolili nov nadzorni odbor SZDL in njegov nadzorni odbor, na petem kongresu SZDL Jugoslavije bo pa zastopal člane SZDL žužemberške občine sekretar okrajnega odbora SZDL Novo mesto Roman Ogrin.

Stejnokrat so izvolili nov nadzorni odbor SZDL in njegov nadzorni odbor, na petem kongresu SZDL Jugoslavije bo pa zastopal člane SZDL žužemberške občine sekretar okrajnega odbora SZDL Novo mesto Roman Ogrin.

Stejnokrat so izvolili nov nadzorni odbor SZDL in njegov nadzorni odbor, na petem kongresu SZDL Jugoslavije bo pa zastopal člane SZDL žužemberške občine sekretar okrajnega odbora SZDL Novo mesto Roman Ogrin.

Stejnokrat so izvolili nov nadzorni odbor SZDL in njegov nadzorni odbor, na petem kongresu SZDL Jugoslavije bo pa zastopal člane SZDL žužemberške občine sekretar okrajnega odbora SZDL Novo mesto Roman Ogrin.

Gostje in delegati občinske konference Socialistične zveze Videm-Krško, ki je bila predzadnje nedeljo. V prvi vrsti: predsednik okrajnega odbora SZDL Franc Pirkovič-Cort, dr. Jože Rus in sekretar Glavnega odbora SZDL Slovenije France Kimovec-Ziga

Nov lovski dom na Toplem vrhu

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Ze dalj časa je lovska družina Loka pri Cronmiju razpravljala o graditvi lovške kočice na Toplem vrhu. To gradnjo je narekovala ugotovitve, da je kočica potrebna zaradi lovškega gospodarstva, pravilne gostitve divjadi in odstrlela, žalosti pa zaradi čuvanja lovišča.

V začetku preteklega leta, ko so vse politične in družbene organizacije pripravljale svoje programe za praznovanje 40-letnice naše slavne Komunistične partije, je tudi lovska družina Loka sprejela sklep, da se vključijo v praznovanje in da v počastitev

teta jubilejnega leta poleg drugega začne z gradnjo lovške doma in tako začne uredniti dolgaletno željo svojega člana.

Člani so vsestransko in aktivno začeli delati. Cistili so ruševine, pripravljali in obdelovali material, prevažali itd. Vse to so člani napravili sami, kajti na voljo so imeli le zelo skromna finančna sredstva. Sklenili pa so, da mora biti zgrajba do konca leta pod streho. Sklep so v celoti izvršili in tudi presegli, saj je bil dom že oktobra pod streho in s tem je bila prva faza gradnje zaključena. Pripravljeni je tudi že veliko gradbenega materiala za nadaljevanje del in bo dom — kakor kaže — dograjen do 1. maja letos. Da pa se to uresniči, bodo morali člani tudi v bodoče, čim bo vreme ugodno, krepko prijeti za delo in svojo obljubo do tega roka v celoti uresničiti. Če pogledamo na dosedanjo požrtvovalno delo naših lovcov, v to ne moremo dvomiti.

Dom katerega spodnji del je zidan iz kamna in podkleten, gornji pa v lesni izvedbi, bo imel širi sobe z dvema velikima balkonom in kuhinjo. Stoji na zelo dominantni točki, od koder je razgled po Beli krajini in celo do bosanskih gor. Ta predel je najtoplejši v Beli krajini, in tu najprej skopni sneg. Po tem je ta kraj dobil tudi svoje ime — Topli vrh.

Zraven doma vodi lepa cesta od Cronmija skozi Stražnji vrh, Topli vrh, Ovčjak, Slabo gorico na Koprivnik in je primerna za vse vrste vozil, pa tudi za pešce, zlasti še, ker je dom oddaljen le deset minut od vasi Bistrica, ki ima avtobusno postajo.

Ker stoji dom na lepi in romantični točki, z lepo okolico za sprehode, bo zelo pomembna pridobitev ločkih lovcov, pa tudi turistično važna postojanka, katero bodo uporabljali vsi ljubitelji in prijatelji zelene bratovščine in naravne sploh. Tu bo lahko vsak

naš delovni človek našel počitek in razvedrilo v lepoti in miru narave.

Se prav sebej bo te kraje vsak rad obiskoval zato, ker so znani iz časov NOB, zlasti prvih partizanov iz let 1941 do 1942 pa tudi iz poznejših borb. V spomin na to našo zgodovino bo na domu vzdana spominska plošča.

Celotna zamisel članov lovške družine Loka je lepa, pohvalna in plemenita saj bodo z njeno uresničitvijo res dostojno proslavili 40 - letnico Partije in ustvarili pogoje za pravilno upravljanje lovišča, katerega divjad je splošno ljudsko premoženje.

Zato upravičeno pričakujemo, da bodo prizadevanja članov lovške družine podprli tudi ljubitelji belokranjskih naravnih lepote, ki so še neokrite in ravno zaradi pomankanja podobnih postojank tudi domačemu prebivalstvu in drugim gostom nezbrane in nedostopne

Ledenski koledar

Cetrek 3. marca - Milena Petek 4. marca - Kazimir Sobota 5. marca - Janez Nedejla 6. marca - Danica Ponedeljek 7. marca - Tomaž Terek 8. marca - Bojana Sreda 9. marca - Franciška

UKINO

DOL. TOPLICE: 5. in 6. marca francosko-spański film »Milin ljubezni«
CRNOMELJ: 3. marca sovjetski barvni film »Tih Don«, I. del, 4. marca sovjetski barvni film »Tih Don«, II. del, 5. in 6. marca ameriški barvni film »Od pešla do Teksasa«, 8. marca ameriški barvni film »Vojna in mir«, 9. marca sovjetski barvni film »Tih Don, III. del.
KOSTANJEVICA: 6. marca francoski film »Primer doktor Lavrenta«
METLIKA: od 5. do 6. marca ameriški film »Ranč preklethi«, 8. marca film »Pot v prazgodovino«, 9. marca film »Na smrt obsojeni«
MOKRONOG: 5. in 6. marca francoski film »Tereza Raquin«
NOVO MESTO »KRKA« 3. in 4. marca francoski barvni glasbeni revija »Tabaren«, od 4. do 7. marca ameriški barvni film »Aleksander Veliki«, od 8. do 10. marca nemški barvni film, komedija »Mojta lepa mama« SENOVO: 3. marca italijanski film »Ana Zakeo«, od 5. do 6. marca francoski film »Divjalo k močističu«, od 8. do 10. marca italijanski film »Prepevdane zveze«
SEVNICA: od 5. do 6. marca francoski film »Sakramenska krkljan« VIDEM-KRŠKO: 3. marca ameriški film »Veliko pričakovanje«, od 5. do 6. marca italijanski film »Clovek v kratkih hlačah«, od 9. do 10. marca spański film »Dobrodšel, mister marsal« ZUZEMBERK: 6. marca francoski film »Dvoriščno okno«

nikom in gostinikom v bližini rudnika Senovo pri Bretnici. Skupna površina 2 ha. Cena zelo ugodna, ker se prodaja zaradi bolezn. Nastav v upravi lista (189-60).

Kmetijska šola Grm Novo mesto sprejme takoj v službo traktorista za hmeljski obrat Srebrnice. Pogoj: odslužen vojaški rok. Plača po tarifnem pravilniku. Družniško stanovanje na obratu samem.

Prodajam sladko seno, detetje in otavo. Zužemberk, veliki vrt 35. Delava nekalificirana ali polkalificirana za čistina dela v trgovini in trgovskega pomočnika - kvalificirana delavca v trgovini, po možnosti papirniške ali galanterijske stroke, išče za takoj Trgovsko podjetje »Izbirano Novo mesto, kamor je nasloviti ponudbo.

Prodajam posestvo z gospodarskim poslopijem in 5 ha zemlje. Polzevedbe ob nedejljah: Karol Hudoj, Družnška vas 35, p. Bela cerkev.

Močan gumo voz 75.000 din, voz na peresih 28.000 din in betonsko železo prodam. Zabelek, Ljubljana, Rudnik 13.

Prodajam ali dam v najem za 5 let vinograd na Ljubnu, Polzeve in Bircni vas št. 38.

OBVESTILA

Kazpis
Društvo književnosti Novo mesto razpisuje nadaljevalni književni tečaj, ki se bo pričel v mesecu marcu. Kandidati, ki žele obiskovati tečaj, naj pošljejo svoje prijave z navedbo osebnih podatkov, izobrazbe in delovnega mesta na naslov: Društvo književnosti Novo mesto, p. p. 87, do vključno 10. marca 1960.
Pogoji za obisk tečaja so:
1. Da je kandidat z uspehom dovršil začetniški književni tečaj.
2. Da ima dovršeno ekonomsko ali inženirsko izobrazbo ali leto prakse v književnosti.
3. Da ima nepopolno srednjo šolo in najmanj 5 let prakse v književnosti.
4. Da je na položaju vodje književnosti vsaj 3 leta.
V pravilno taksirani prošnji je treba navesti enega izmed gornjih pogojev, medtem ko dokazi k prošnji ni potrebno priložiti. Društvo književnosti Novo mesto

GIBANJE PREBIVALSTVA

SEVNICA
V januarju sta bila rojena dva dečka in en deklica.

Poročili so se:
Jože Steblaj, kmet iz Jablanca, in Fius Ananja, gospodinja iz Sevnice, Poljska pot 44, Ivan Kozmus, poljedelec iz Stražišča, in Jozefa Seničar, poljedelec iz Canja, Anton Vrtančnik, poljedelec iz Stražišča, in Antonja Tomc, poljedelka iz Zigarškega vrha, Ivan Korene, tov. delavec iz Zigarškega vrha, in Ana Mešček iz Zigarškega vrha, poljedelka. Franc Dremšak iz Hranstnika, in Alojzija Zupančič, poljedelka iz Zigarškega vrha, Anton Jazbec, poljedelec iz Canja, poljedelka. Vinko Klinc, pekovski pomočnik iz Sevnice, in Angela Berdnak, gospodinja, pomočnica iz Sevnice, Franc Rožman, strojevodja iz Libne pri Brezicah, in Zofija Terž, tov. delavka iz Libne. Ivan Kržančič, uslužbenec iz Nove vasi-Bizelsko, in Ivanka Bernak, uslužbenka iz Sevnice, Franc Mastnak, poljedelec, iz d. pri Sevnici, in Anica Kozinc, gospodinja, pomočnica iz Smarje pri Sevnici.

Umrli so:
Marja Kozmus, kmetica iz Zurkovega doma, stara 84 let; Franc Terž, upokojenec iz Zigarškega vrha, star 70 let; Zeks Anton, prevzičkar iz Zigarškega vrha, star 83 let; Zickar Jerica, gospodinja iz Sevnice stara 73 let.

CRNOMELJ
V januarju sta bila rojena dva dečka in ena deklica.

Poročili so se: Svajcar Martin, soboslikar iz Loke pri Cronmiju, in Golob Marija, učiteljica iz Cronmija, Jankovič Ivan, delavec iz Trbuha in Gregorje Rozalija, uslužbenec v Ljubini, Pavšič Vladimir, kmet z Snelcega vrha, in Bahor Rozalija, delavka iz Dragovanje vasi.
Umrli so: Kramarič Antonja, gospodinja iz Cronmija, stara 78 let. Brodarč Branko, otrok iz Geribeli, star 14 dni. Butina Marija, učiteljica iz Dobilca, stara 82 let. Zupančič Katarina, posestnica iz Otovca, stara 70 let. Strmec Ljudmila, upokojenka iz Dobilce gore, stara 57 let. Glazar Katarina, posestnica iz Cronmija, stara 82 let. Mušič Janez, učitelj iz Čudnega sela, star 84 let. Zupančič Marjeta, učiteljica iz Sel pri Otovcu, stara 82 let.

Danes bo v Vidmu-Krškem seja sekretariata Občinskega komiteja ZKS, na kateri bodo rešili nekaj kadrovskih in organizacijskih vprašanj.
V gradbenem podjetju »Plonir« Novo mesto bodo v kratkem ustanovili poseben center za izobraževanje delavcev, v katerega se bodo vključila vsa gradbena podjetja in podjetja industrije gradbenega materiala v našem okraju. Vodlj ga bo poseben uslužbenec. Računalo, da se bo z načrtnim izobraževanjem na delovnih mestih močno povečala storilnost. Hkrati bodo reševali tudi občutno pomanjkanje kadrov v gradbeništvu.

Akcija pionirjev in mladih zadržnikov v okraju zelo lepo teče. Doslej so zabeležili že 126 prijav za tekmovalnost. Prijave so poslali 104 pionirski odredi, 14 aktivov mladih zaokružnikov in 8 aktivov LMS. Najboljše programe dela so poslali iz občine Videm-Krško, kar izkazuje aktivnost tamkajšnje občinskega odbora akcije. Na splošno vsi odbori pri občini dobro delajo, le ponekod opazimo, da imajo premalo pomoči ostalih političnih in družbenih organizacij v občini.

Kanjarški rudarji so letošnji proizvodni načrt povečali za 20 tisoč ton premoaga. Januarski plan je znašal 4300 ton, nakopali pa so 4980 ton premoaga ali 7 odstotkov več kot je predvideval plan. Ker se je povprečna dnevna proizvodnja v januarju pri istem številu zaposlenih kot v decembru povečala za 7 odstotkov pomeni, da se je za toliko povečala tudi storilnost v primerjavi z lanskim decembrom. Po nepopolnih podatkih so dosegli lep uspeh tudi v februarju, kar jamči, da bodo svoje obveznosti do družbe v celoti izpolnili.

Pri Kmetijski zadrugi Metlika je ustanovljeno društvo Ljudske tehnike, kamor so vključeni vsi člani aktivna mladinskega zadržnika. Za članje je predviden traktorski tečaj, ki bo v aprilu. Po vaseh bo več predavanj, kako praktično koristiti tehnične dobrine in kmetijstvu in gospodarstvu. Predavanja bodo združena s predvajanjem filmov.

Najemnine v Sevnici

Na zadnji seji je Svet za komunalno, stanovanjsko zadeve in urbanizem pri ObLO Sevnica razpravljal o predpisih s področja novih najemnin. Pripravili so 6 predpisov, o katerih naj bi razpravljali občinski ljudski odbor na svoji seji. Ta bo 9. marca. Bistveno iz vrste predpisov o najemninah je to, da se najemnine v okviru občine ne bodo dvignile na višje kot 2,5-krat napram starim. Ves bližnji krški okraj je namreč imel sorazmerno nizke najemnine, kar se bo seveda odražalo sedaj.

Svet se je zedinil, da predlaga ObLO za področje Sevnica in Smarje valorizacijsko vrednost točke v višini 4300 dinarjev, za vse ostale kraje v občini pa 420 dinarjev. Amortizacijska doba se predlaga za 100 let, znižanje amortizacije pa za 10 odstotkov.

Podjetje »Komunala« v Sevnici je dobilo na zadnji seji sveta soglasje, da razširi predmet poslovanja tudi na izvajanje gradbenih del (visoke in nizke gradnje). Tako bo torej marsikake manjši, pa tudi večji objekti lahko spet zrasedli iz lastnih sil.

V nedežo je bil na Studencu občni zbor tamkajšnje kmetijske zadrge. Zadržniki so sprejeli sklep, da se studentska KZ priploji k sevniski. Tako stanje narekuje kadrovsko zelo slaba zasedba v tej zadrugi. Zadruga štipendira kmetijskega tehnikla, ki bo po končanem šolanju lahko uspešno posegel v proizvodnjo na tem področju.

Večini podatkov za letošnji družbeni plan imajo v sevniski

Načrtno proučevanje telesne vzgoje

Ze tretje leta obstajajo pri nas okrajni in občinski sveti za telesno vzgojo. Te družbene oblasne organe smo ustanovili zato, ker se je pokazala nujna potreba po njih, da bi prevzeli vso odgovornost za razvoj telesne kulture in da v imenu družbe urejajo razne zadeve s področja telesne kulture.

V novomeškem okraju imamo razen okrajnega sveta za telesno vzgojo še samostojne občinske svete v Novem mestu, Cronmiju in Krškem. Svete bi tudi morale imeti ostale naše občine kakor Brežice, Sevnica in Trzin, dočim naj bi bile v nekaterih sveti in komisije so bili samo na papirju, namesto da bi reševali številne probleme za dvig telesne kulture. Pohanjalo lahko samo občinski svet za telesno vzgojo v Novem mestu, ki je v redu opravil svoje naloge.

Kako nedelavni so ostali sveti, se vidi tudi v tem, da nismo mogli izvesti predpisane seminarja za članje svetov ali komisij za telesno vzgojo, ki bi moral biti 2. in 3. februarja v Novem mestu, ker so samo občinski ljudski odbori v Novem mestu, Brezicah in Sevnici poslali svoje zastopnike.

Na zadnji seji okrajnega sveta za telesno vzgojo so sprejeli več sklepov. Nabralna akcija naj se zaključi v prvih mesecih letošnjega leta. Skupno smo že zbrali 6.537.000 din, od tega smo sprejeli za znanstveni blok 4.570.270 din, zbrali za 60.000 din materiala in za razne usluge 1.907.130 din. Najslabše poteka nabiralna akcija v Brezicah, kjer so od predvidenih 1.400.000 din zbrali do sedaj samo 200.000 din, v Sevnici namesto 1.434.000 din samo 317.000 din ter v Cronmiju od predvidenih 966.000 din samo 35.000 din. Potrebe pa so prav v tej občini največje, zato zasluzijo občinski sveti vso grajo zaradi svoje nedelavnosti.

Ugotovljeno je, tudi, da nekateri telesno vzgojni objekti, posebno dvorane propadajo, zato je treba v družbeni plan OLO Novo mesto in v vse občinske plane vnesti potrebna investicijska sredstva za nujna popravila.

Prijelno pustovanje je v soboto zvečer priredilo TVD Partizan iz Sevnice. Nabita dvorana se je vsa razgalila. Zanimilni in maske (trojica iz TT; Lakotnik, Trdnia in Zvitorepec, nogometno moštvo, balerine palčki in drugi) so počele obliko priznanj za domiselnost in originalnost, veselje pa jim je pripravilo tudi društvo, ki je razdelilo lepe nagrade od podjetij.

Najbolj množična športna panoga na Dolenjskem je gotovo mali rukomet, ki je v zadnjih letih vidno napredoval, vzgajal je tudi 9 inštruktorej in več sodnikov.

Za vse kvalificirane strokovnjake bi bilo treba organizirati izpopolnjevalni seminar. Člani okrajnega sveta za telesno vzgojo se tudi predvideli v aprilu skupno sejo okrajnega sveta za šolstvo in telesno vzgojo, kjer bi obravnavali šolsko telesno vzgojo. Maja pa naj bi poročali svet za telesno vzgojo na seji občinskega ljudskega odbora. Novo mesto, da bi odborniki seznanili s stanjem telesne vzgoje v našem okraju in s pomenu VII. zleta bratstva in enotnosti. Okrajni svet za telesno vzgojo je sprejel tudi načrt dela za leto 1960.

Obračun dela TVD PARTIZAN Videm-Krško

Na občnem zboru TVD Partizan Videm-Krško so razpravljali o uspehih društva, predvsem pa o težavah. Ugotovljali so, da ni društvo imelo takšnih uspehov kot pred leti predvsem zaradi pomanjkanja primernih telovadnic. Bil so menja, da je stadijon Matije Gubca predalci iz mesta, zato naj bi dolgoletno željo po igrišču v Krškem kolenoje uresničiti. Čas bi že bil, da bi delovali iz igrišče primeren prostor, kajti na vsakem občnem zboru Partizana je vedno na vrsti igrišče.

Posamezni oddelki so imeli od 4 do 6 mesecev redne vadbe. Najuspešnejši so bili plavalci, ki so na republiškem kakor tudi na zveznem tekmovalni dosegli I. mesto, člani pa osvojili več zlatih značk.

Na občnem zboru so sklenili, da bodo posvetili vso skrb zletu Bratislave.

Novomeška kronika

V NOVEM MESTU JE POTREBEN MOČAN MEŠANI PEVSKI ZBOR

Ze vrsto let zeva na enem področju novomeške kulturne dejavnosti občutna in v neki meri neopravičljiva praznina. Vprašujemo se, kako to, da nimamo nobenega dovolj kvalitetnega mešanega pevskega zbora. In to v kraju, ki ima tradicijo te vrste in tudi po osvoboditvi so se že pojavljali nekateri mešani pevski zbori, ki bi lahko bili zamelek za dostojno reprezentanco pevske kulture. Po večkratnih poskusih, da bi posamezne ustanove, podjetja ali tereni organizirali svoj mešani pevski zbor - ti poskusi so doslej vsi propadli - smo danes pred nujno mislijo, da vsako celjenje sil vodi v prazno in da ima perspektivo le en sam močan centralni mešani pevski zbor v Novem mestu.

Ta misel danes že dozreva v konkretni obliki. Svoboda »Dušan Jereb« se je odločila, da vloži ves trud v organizacijo takega zbora. Sindikalne podružnice po ustanovah in podjetjih so bile o tej nameri društva povčene. Pričuče članek naj bi le še podprli do hvaležno zamisel in opozorili širši krog tistih ljudi - zlasti mladine v Novem mestu - ki ima veselje in voljo do pevskega dela v mešanem zboru. Tehnično in strokovno delo z zborom je zagotovljeno. Potreben je le še primerno velik odziv za včlanjenje v zbor. Kdorkoli ima veselje za delo in petje v takim ansamblu, naj sam ali preko svoje sindikalne podružnice javi svoje ime na Glasbeno šolo v Novem mestu, kjer tečejo priprave za organizacijo zbora v okviru Svobode »Dušan Jereb« v Novem mestu.

Takole je pričela škropiti sadno drevje ekipa Kmetijske zadrge Dragatuš že v jeseni minullega leta. Prva v Beli krajini se je lotila tega odgovornega dela in uspehi prav zato ne bodo izostali (Foto: Jože Skof)

UPRAVNI ODBOR ZDRAVILIŠČA DOBRNA razpisuje naslednja mesta:

- STALNEGA HIŠNEGA ŠEFA ZDRAVNIKA ZDRAVILIŠČA
- ZDRAVNIKA SPLOŠNE PRAKSE
- 2 FIZIOTERAPVTK
- MEDICINSKE SERVE
- BOLNIČARKE

POGOJI: za šefa zdravnika: opravljen staž s strokovnim izpitom, opravljena specializacija iz ginekologije ali večletna praksa splošnega zdravnika z veselim do ginekologije. — Za zdravnika splošne prakse: opravljen staž in strokovni izpit. — Za ostale: predpisana strokovna izobrazba.

Uprava zdravilišča se obvezuje, da bo nudila zdravniku možnost strokovnega izpopolnjevanja v raznih klinikah ali ustreznih zdraviliščih po pogodbi. Stanovanje zagotovljeno. Plača po dogovoru.

**PO 16 LETIH
ODKRITA
TRAGEDIJA**

Skrivnost SAHARE

Av gust 1959. Wheelus Field Air Base — eno izmed mnogih ameriških letalskih oporišč, razsejanih ob severni afriški obali. V bazi je vse živo, čeprav to ni v navadi — vsaj ne ob tem dnevnem času, ko je sonce skoraj nad glavo in neumljeno razsipa svoje uničujoče žarke. Kaj se je vendar pripetilo? Samo straharji (nekaj MP-jev) z dolgočasno zehajo v senci pri vhodu v taborišče. „Da, nekaj se je moralo zgoditi, vendar nas to ne zanima...“

Vrnil se je poročnik J. M. Paule — s tem je bilo povedano skoraj vse, tistim, ki so poznali stvar. Povelja so letela na vse strani. Mehaniki so pripravljali letala in helikopterje, radiotelegrafisti so mrzlično iskali zvezo s Pentagonom, naredniki pa so že sestavljali sezname in dajali svojim ljudem navodila, priporočila glede opreme, nasvete... Tudi kuharji so imeli dela čez glavo. Vse je kazalo, da se je v resnici zgodilo nekaj pomembnega...

Da bi vse to razumeli, se moramo vrniti za en dan nazaj. Letalo C-47 „Dakota“ je nekoliko zašlo s svoje običajne poti, ko je letelo nad Libijsko puščavo proti svojemu domačemu oporišču Wheelus Field. V letalu so bili prvi poročnik — pilot, narednik — navigator, narednik — radioperater in še slučajni potnik, poročnik — zdravnik James M. Paule. Brnenje motorjev je učinkovalo zelo uspavalno in posadka je apatično opravljala svoje delo. Sicer pa površina zemlje ni kazala prav nič zanimivega lica. Le rumene peščene ravnine, posejane z oranžnoredčimi skalami in grebeni, ki so ponekod dobivali skoraj vijoli-

ličasto barvo, so se raztezale tako daleč, kot je segal pogled. Leteli so dokaj nizko — okoli tisoč metrov in v zrak se postajalo skorajda zaspalno, čeprav je termometer kazal zunanjo samo 20 stopinj Celzija. In ker doktor ni imel prav ničesar, s čimer bi preganjal svoj dolgčas, je zlezal za pilotov sedež in opazoval kamenito pustinja pod seboj.

In tedaj se mu je zazdelo, da se je nekaj zablskalo daleč na desno v puščavi. Imel je vtis, da je to le optična prevara. Napel je pogled, preletel instrumente na kontrolni plošči in se spet zazrl v pustinja. Toda svetlikanje ni izginilo. Potrepjal je pilota po rami in mu pokazal z roko skozi okno. Ta je nekaj časa opazoval točko, nato pa pokimal: „Rašel zavoj! v desno, beleži kurs...“

Letalo se je spuščalo in svetlika-joča točka je rasla, ko so se ji približevali. Bili so že skoraj nad mestom, ko se je iz groj vseh iztrgal vzkliz začudenja in strahu. Preleteli so razbito letalo, ki se je pošastno bleščalo v rumeni sivini Libijske puščave. Da je to letalo, je bilo jasno in razumljivo, vendar bi pilot in zdravnik stavila skoraj glavo, da je letalo-bombnik tipa „Liberator“.

„Nemogoče“, je zamrmral pilot. Mrzlično je obračal glavo in dodal: „Saj „Liberatorji“ že zdavnaj več ne letajo, tale pa je videti, kot da je strmoglavil šele včeraj. Pristali bomo, morda najdemo še kaj živga. Kaj menite, poročnik?“

„Seveda, saj to je edino, kar moramo storiti. Ali se vam ne zdi pametno, da bi obvestili bazo?“

„V redu, začnimo!“ Pilotov glas je

že izgubil prejšnjo napetost v tonu in sedaj je poveljeval z običajnim glasom. Letalo je še dvakrat obkrožilo ruševino, potem je izbralo razmeroma ravno kamenito planoto in v pesku in prahu ropotajoče pristalo.

„50 stopinj Celzija“, je ugotovil navigator, „in srebrbo se še vedno dviga — kar hitro opravimo. Zdi se mi, da v tej vročini ne bomo našli prav nič živga... Ta prekleta ruševina tako molči, da mi gredo kar lasje pokonci!“

„Molči!“ se je zdril poročnik in jo ubral še hitreje, kajti pesek je kar žgal skozi podplate.

Boj tekli so kot hodili. Kmalu so se zadihani ustavili in se za trenutek oddahnili v senci krila razbitega „Liberatorja“. Pogled, ki se jim je nudil, je bil grozljiv.

„Liberator“ je ležal na trebuhu s prelomljenim trupom, ves vroč in blešček, kot da bi padel šele včeraj. Okoli njega pa je bilo nastlano in razmetano vse polno opreme: kosil oplato, tonovi kal. 50, zaboji za strelivo, kovinske letalske čelade, kisl-kove bombe, pasovi municije... Tam je ležala katla s prvo pomočjo... Kazalo je, da letalo ni strmoglavilo, pač pa zasilno pristalo, kajti kolesa so bila izvlečena. Kljub vsemu pa je moral biti sunek ob pristanku strašen, kajti trup letala je bil popolnoma prelomljen. Vse pa je bila strašna tišina, ki je bila prav tako ubijajoča in neznosna kot vročina. Ves prizor je bil prav zaradi te tišine še bolj pošasten. Takšni so bili prvi vtisi...

Zdajci pa so zagledali nekaj, kar jim je govorilo, da so pristali zastonj, da so zamudili celo desetletje... Letalo je nosilo številko 64, izpisano na nosu z grobnimi velikimi črkami, in oznake ameriškega vojnega letalstva pred letom 1945, kar je prav jasno dokazovalo, da so našli le še okostje oziroma nagrobni spomenik, star najmanj štirinajst let!

Po tem spoznanju se posadki „Dakote“ ni nikakor več mudilo. Strmel so v razbito letalo in s strahom ugibali, kaj jim bo pokazala notranjost. Sicer pa je bilo razumljivo, da od posadke po tolikem času ne bi moglo ostati bogve kaj. Vročina, ki je vladala v letalu, pa je bila še bolj zatohla in močnejša. Ta vročina in popolnoma suho ozračje sta pripomogla, da so kovinski deli še vedno obdržali gladko lesketajočo se površino. O kakih koroziji ni bilo sledu in eno izmed koles je bilo še celo in napihnjeno. Kako odlična reklama za firmo „Good Year!“ Doktor je bil prvi. S hitrimi kretnjami se je pognal v letalo in se spustil v precej puščavo in razbito kabinu. S pogledom je preletel ves prostor, toda niti sledu o posadki. Letalo je strmoglavilo brez posadke, to je bilo skoraj gotovo, kajti instrumenti so bili še toliko ohran-

jeni, da se je dalo ugotoviti, da je letalo vodil avtomatski pilot.

Začeli so natanko preiskovati notranjost in pogled, ki se jim je nudil, ni bil tako vsakdanji. Instrumenti so bili razbiti in vrženi iz temeljev, navigatorjeva miza prazna, na tleh kabine pa polno razmetanih zemljevidov in priročnikov. Iz kupole nad navigatorjevo mizo je visel streščev stol, topovi so žalostno štrleli v zrak, čeznje pa so viseli dolgi pasovi streliva in se končevali v zaboj za municijo. Kupola sama in vsi deli iz pleksi-stekla že zdavnaj niso bili več prozorni zaradi kemičnih izprememb, ki jim je botrovala vročina. Na več prostorih so viseli še deli letalskih oblek iz ovčje-ke grzna, kot da bi posadka ravnokar zapustila letalo. Za sedežem drugega pilota je doktor našel termos steklenico, ki po čudežnem naključju ni bila poškodovana. Bila je do polovice napolnjena z mlačno kavo, ki je bila po doktorjevi izjavi še vedno užitna. Najbolj presenetljivo pa je bilo odkritje radiotelegrafista, ki je ves divji začel kričati in končno le izdavi, da radio še vedno dela in da je „popolnoma O. K.“

Bombni jašek je bil prazen — zelo čudna okoliščina. Kaj naj bi le iskal prazen „Liberator“ v tem delu Libijske puščave, ki jo ponazarjajo na zemljevidu samo bele liše neraziskane zemeljske površine.

Pri ponovnem zunanjem ogledu letala in po dokumentih, najdenih pod navigatorjevo mizo, je bilo jasno, da je letalo pripadalo 376. bombarderski skupini z individualno številko 64 in z imenom „Lady be good“ (po znani Gershwinovi popevki), ki je bilo izpisano na nosu pod številko 64.

O posadki pa ne duha ne sluha. To je bilo vse, kar je mogla posadka „Dakote“ ugotoviti.

Navigator „Dakote“ je določil še zemljepisno dolžino in širino razbitin in skrbno zbral vse papirje iz kabine „Liberatorja“. Medtem je bila baza Wheelus Field že obveščena po radiu. Posadka se je vkrkala in po uri in pol letenja je „Dakota“ srečno pristala v bazi.

Tedaj so se šele začele prave težave. Štab se je znašel v silni zadregi. V celem obdobju II. svetovne vojne ni bilo namreč niti ene same letalske akcije nad tem ozemljem in noben „Liberator“ ni letel v bližini tega področja pred letom 1944. Toda ker je bilo letalo identificirano, je bila edina možna pot, da prekontrolirajo zapiske oziroma magnetofonske trakove s kontrolnih stolpov zavezniških letališč na severni afriški obali med drugo svetovno vojno. V ta namen je poveljnik baze zahteval zvezo z Washingtonom in v štiriindvajsetih urah je priletelo v bazo letalo za zvezo naravnost iz Združenih držav. Po natančnem proučevanju, je komisija, ki je bila za to sestavljena, dognala tole:

(Konec prih.)

MIRNA GORA JE ZAŽIVELA

Elektrifikacija in ureditev planinskega doma na Mirni gori sta pripomogli, da je planinski dom na Mirni gori v letošnji sezoni dobro obiskan. Številni obiski dolgovnih kolektivov so dokaz za to. Mnogi so se letos prvič povzpeli na to „strepo“ Bele krajine in ni jim bilo žal. Ta del belokranjske zemlje spreminja utrjene obraze v vedre in nasmejane. Razgled z Mirne gore je zelo lep. Razen tega k vselemu razpoloženju pripomorejo še Avsenikove in druge gramofonske plošče. Tudi velika krušna peč je mnogim udobno zatočišče. Posebnost planinskega doma pa je lovška soba, ki je res lep in okusno urejena. Mirna gora delovnega človeka razvedri in mu da novega poleta za delo.

Na sliki: predsednik ObLO Crnometelj tov. Janez Zunič in ljudski poslanec Niko Šilih v prijatnem pogovoru pred spominsko ploščo ob domu na Mirni gori.

(Tekst in foto: Jože Skof)

300 LET KININA

To splošno znano zdravilo proti malariji izvira iz Peruja. Tamošnji domačini, Indijanci, so ga uporabljali že dolga stoletja. Ko so leta 1513 Španci zavojevali Peru, so se Indijanci zavezali, da mnogih skrivnosti, ki so jih poznali, nikoli ne bodo povedali svojim osvajačem.

Med te skrivnosti so spadale tudi zdravilne rastline oziroma način njihove priprave. Šele leta 1640 je neki domačin iz usmiljenja zdravil s kininom bolnega španskega vojaka. Ta je odkril, kako se to zdravilo pripravlja. Kinin so preneli v Španjo, od tu se je na kanalu razširil po vsej Evropi.

OKROGLE

NA SODISČU

„Tovarišica, zaslišani boste kot priča. Opozarjamo vas, da morate govoriti samo čisto resnico in točno odgovarjati na vsa vprašanja. Koliko ste stari?“

„Trideset let in nekaj mesecev.“

„Prav, pa koliko mesecev?“

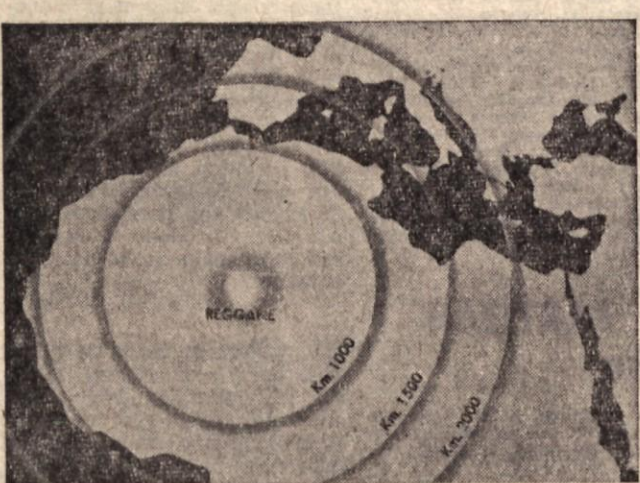
„Šestindvetdeset!“

SREČA V NESREČI

„Veš, danes se mi je zgodila velika nesreča. Padel sem z deset metrov visoke lestve.“

„Ubože! A si imel še srečo, da se nisi ubil!“

„No, take nevarnosti ravno ni bilo. Padel sem namreč s prvega klina.“

Atomsko eksplozija sprošča razen močnega zračnega pritiska, ki sam po sebi ubija na velike daljave, še termična, jedrska in radioaktivna žarčenja. Gornja slika kaže razdalje od mesta eksplozije francoske atomske bombe v Sahari do naseljenih mest sveta. Vidimo, da nas loči od Reggana samo dva tisoč kilometrov zračne linije. Pravijo pa, da radioaktivna žarčenja, ki potujejo z vetrovi in oblaki po ozračju, ne bodo dosegla Evrope. Kaj pa Afričani — mar oni ne bodo trpeli zaradi posledice eksplozije?

Vinogradi na dnu jezera

Vinska trta je veliko večja prijateljica sušnega kakor deževnega vremena, vendar lahko obrodi, tudi če preživi skoro leto sedem mesecev pod vodo. To lahko potrdijo vinogradniki iz Zimavca na jadranskem otoku Dugi otok, ki že pol stoletja gojijo vinsko trto na dnu dveh manjših kraških vrtac, ki ju vsako leto poplavi voda.

Domačini imenujejo ti dve jezerci Veliko in Malo jezero, čeprav ima celo Veliko jezero komaj 1 kvadratni kilometer površine. Obe jezerci sta polni vode od novembra do maja, pa vendar se je pred petdesetimi leti neki domačin domislil in posadil na dnu jezera vinsko trto. Nihče ni verjel, da bo trta uspevala, toda vinogradnik je vztrajal in trta se je navadila, da sedem mesecev preživi pod vodo. Trto je vinogradnik obrezoval kar v čolnu. Videc ta uspeh, so tudi drugi kmetje začeli obdelovati proste površine in danes ima vsa vsa v dveh jezercih svoje vinograde.

Trgatev se začne v septembru, v začetku novembra pa že pride voda in napolni obe jezerci. Trta izvrstno rodi in grozdje je dobro. Vsak trs daje trl do štiri litre vina. V nekaterih letih je grozdje teh spodovnihh

vinogradov, veliko boljše kot iz katerega koli drugega vinograda na Dugem otoku.

Tiskarski škrat nagaja

Na občnem zboru so se ponovno zbrali iz dokazali, da je kljub ljubiteljev športnih pasov najbolj agilna pasemska organizacija.

TETEJEV
Kaj bo z elektriko... ko imamo državna, republiška in lokalna omrežja, na katerih vse potrošniki!

VEČEROV
Moša Pijade je sestavil medplanetarno komisijo!

Hm, kdo bo pa — medparlamentarno?

POROČEVALČEV
Kot dve pobesneli zverini sta začela tepiti konja, ki sta upehana ležala na tleh in se potem še znesla nad mlilničnik.

IZ KULTURNE RUBRIKE
Slavnostni govornik je res lep, krepko in z zanosom opovogel Prešernovo šibljenje in njegov izredni pomen za našo kulturno rast, (namesto: opisoval).

„roditelj Marjan K. dvojičke“ — navzlic objavi na Novo mesto ni doživelo nikake invazije medicinskih strokovnjakov in ginekologov z vsega sveta...
V rokopisu sta ostala tik pred objavo še tale dva „biser-a“:
„Naše delavske pravice so zagotovljene“ (namesto pravice) in v Kroniki nesreč: „Sin počestnice F. M. si je zlomil nogo...“

Ko je tajnica uredništva prvič zbirala podatke za rubriko GIBANJE PREBIVALSTVA, je že naslednji teden doživela čuden obisk. Neki človek iz Prečne pri Novem mestu je ves zasopih prihital v uredništvo in povedal tole: »Včeraj sem bral, da sem umrl, pa sem še tu in vam povem, da imam zdaj stroške zaradi vas, ker me hodijo ljudje v hišo kro-pit...« Bila je seveda le „majhna pomota“ — opisala je ime tistega, ki je prijavil na matičnem uradu smrt svojega sorodnika...

da ženske v našem okraju še ne igrajo nogometa. „Ana“ pa je bil šofer obli komiteja ZKS v Vidmu-Krškem, ki je nato moral poržeti precej grenkih opazk, s katerimi so mu prijateljci ljubeznivo stregli...

Tovarna ZLATOROG obvešča vse dosedanje in bodoče potrošnike detergenta OSKAR, da velja za **brezplačno potovanje na olimpiado v Rim**

rudi slika bakie, ki jo tu objavljamo.

Opozarjamo potrošnike, naj pri odpiranju zavitka OSKAR pazijo na vložene slike. Kot smo že večkrat objavili, je v vsakem zavitku detergenta OSKAR po ena športna slika. Vsakdo, ki zbere deset različnih športnih slik, sodeluje v veliki nagradni igri. Tovarna ZLATOROG vas bo pravočasno obvestila o bogatih dobitkih, ki jih bo prineslo zbranje v Mariboru

Sliko b a k i e ali zbirko desetih različnih športnih slik pošljite na naslov: Tovarna ZLATOROG, Maribor, Klavniška ulica 23.

ZANIMIVOSTI

Revolver iz plastične snovi je največji medicinski izum v Angliji in ga uporabljajo za zdravljenje bronhitisa. Ta revolver izstrelja oblake najtanjše prahe kemotropnega in izoprenalina v taka področja pljuč, ki so bila doslej malone nedosegljiva.

Prvo avtomobilsko cesto so pred kratkim dobili Angleži. Ta cesta povezuje London — Birmingham. Toda avtomobilisti se je izogibljajo, češ da je prenevarna in vozijo rajše po drugih cestah, ki ne dovoljuje take brzine kot avtomobilska cesta.

800 mladih razbijalcev (teddy-boys) je zapretilo v velikem švedskem mestu Göteborgu, da bodo mesto razdejali na sestavne dele. Vendar so se sju-naki umaknili, ko so pred sabo zagledali kar dva tisoč policajev, ki jih je mestna oblast poklicala na pomoč še od drugod.

Poučno tudi za nas. Anglija je potrošila lani za propagando turizma 1.100.000 funtov, Francija in Italija pa vsaka po en milijon »propagandnih« funtov. Ugotovljeno je, da je do-bitek od turizma neposredno odvisen od vsote, ki je potrošena za turistično propagando.

80.000 škatal »tabuna«, tajne-ga nacističnega plina za omrt-vičenje živčevja, leži v morju ob obali Zahodne Nemčije. Sedaj ga bodo izvlekli na površino možje — »zabe«. Pravijo, da je to najbolj nevarna pod-vodna operacija po vojni. Tiso-činka grama tega plina je do-voľ, da usmrti človeka. Ker je

nevarno, da se škatle s tem smrtnonosnim strupom v vodi razpadajo, jih sedaj znašajo na obalo, dajo v druge nepropustne posode, zacementirajo in zmečejo nazaj v Atlantik.

»S sesalcem za prah ni mo-gočo braniti domovine« je iz-javil Frank Kowalski, član ameriškega Kongresa. On trdi, da najmanj 20.000 obveznikov ne služ v vojski kot vojaki, temveč kot »hišne pomočnice« v hišah svojih predpostavljeneh oficirjev.

V ČAST RAKETE

Znamko v čast rakete, ki je odnesla medplanetno avtomatsko postajo okrog Meseca, je izdalo sovjetsko poštno ministrstvo

— Gospa sosedā, lepo prosim, ali mi lahko posodiš loščilce za parket vašega sopraga? Moj se je namreč pokvaril

Proti eksploziji atomske bombe v Sahari so močno protestirali povsod po svetu. Nastalo eksplozijo so ocenili kot eksplozijo »P« bombe zato, ker so jo s francoskega stališča ocenili kot stvar (Prestiza, s stališča drugih držav pa kot stvar (Politične. Kako pa jo ocenjujejo afriški narodi, najboljše kaže gornja slika: delegati vseafriške konference so v Tunisu demonstrirali proti eksploziji in nosili skozi množico transparente z napisli Eksplozirajte vašo bombo v Franciji!

